

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ**

Кафедра обліку і аудиту

«До захисту в ЕК»
Директор інституту (декан факультету)
_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2024 р.

«До захисту допущено»
В.о. завідувача кафедри
_____ Ольга МИХАЙЛЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»
на тему: «Методологія обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції»

Виконав: здобувач 2 курсу, групи ЗБО1-2М

Бахмач Аліна Володимирівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник Соломчук Людмила Миколаївна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Я як здобувачка Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В.о. Завідувача кафедри обліку і аудиту
О.В Михайленко**

«05» вересня 2024 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Бахмач Аліни Володимирівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Методологія обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції

Керівник роботи Соломчук Л.М. доцент, кандидат економічних наук

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «30» серпня 2024 року № 670-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 01 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи: Закони України та законодавчі акти, прийняті Верховною Радою, постанови Кабінету Міністрів України з питань економічного розвитку; інструкції органів виконавчої влади; рекомендовані літературні джерела та методичні посібники, галузеві видання; бухгалтерська і статистична звітність підприємства

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ 1 Методичні основи обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції. Розділ 2. Аналіз діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» та організація та методика проведення економічного аналізу собівартості продукції. Розділ 3. Теоретико – методологічні основи аудиту собівартості продукції. Висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу: Рис. Види собівартості за етапами формування витрат, схема документообігу обліку витрат на виробництво продукції, рис. структура собівартості продукції, таблиця динаміки змін собівартості продукції на ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки, порівняльний аналіз собівартості із галузевими показниками, таблиця техніко-економічних показників діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки, послідовність проведення факторного аналізу собівартості ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки, факторний аналіз впливу основних витрат на собівартість реалізованої продукції, таблиця аналізу основних витрат ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки, програма аудиту собівартості продукції

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 05 вересня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	09.09.24-15.09.24	Виконано
2	Розділ 1. Методичні основи обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції	16.09.24-07.10.24	Виконано
3	Розділ 2. Аналіз діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» та організація і методика проведення економічного аналізу собівартості продукції	08.10.24-27.10.24	Виконано
4	Розділ 3. Теоретико-методологічні основи аудиту собівартості продукції	28.10.24-17.11.24	Виконано
5	Висновки та пропозиції	18.11.24-26.11.24	Виконано
6	Список використаних джерел	27.11.24-30.11.24	Виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Бахмач А.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____ (підпис)

Соломчук Л.М.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна магістерська робота на тему «**Методологія обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції**» містить: 89 сторінок тексту, 22 таблиці, 6 рисунків, 26 найменування джерел використаної літератури.

Дослідження присвячене проблемам удосконалення методологічних, організаційних та аналітичних аспектів обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції в харчовій промисловості.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел і додатків.

У першому розділі досліджено науково-теоретичні аспекти собівартості продукції, включаючи її економічну сутність, нормативно-правове регулювання, методику обліку витрат і застосування сучасних інформаційних технологій у процесах обліку.

У другому розділі проаналізовано діяльність ТДВ «Яготинський маслозавод», проведено оцінку динаміки основних техніко-економічних показників, фінансового стану та структури собівартості продукції за 2022-2023 роки. Представлено методологічні підходи до економічного аналізу собівартості.

Третій розділ містить детальну інформацію про організацію та проведення аудиту собівартості продукції, його основні етапи та результати. Визначено напрями вдосконалення обліково-аналітичного та контрольного забезпечення процесу формування собівартості.

Ключові слова: *собівартість продукції, облік витрат, аналіз собівартості, аудит собівартості, інформаційні технології, харчова промисловість.*

ANNOTATION

The qualifying master's thesis on the topic "Methodology of accounting, analysis and audit of the cost of production" contains: 81 pages of text, 22 tables, 6 figures, 10 names of sources of used literature.

The research is devoted to the problems of improving the methodological, organizational and analytical aspects of accounting, analysis and auditing of the cost of production in the food industry.

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and proposals, a list of used sources and appendices.

The first chapter examines the scientific and theoretical aspects of the cost of production, including its economic essence, legal regulation, cost accounting methodology and the use of modern information technologies in accounting processes. In the second section, the activity of the Company with additional responsibility «Yahotyns'kyy maslozavod» was analyzed, the dynamics of the main technical and economic indicators, the financial condition and the cost structure of the products were evaluated.

Methodological approaches to economic cost analysis are presented. The third section contains detailed information on the organization and audit of the production cost, its main stages and results. Areas of improvement of the accounting-analytical and control support of the cost formation process have been determined.

Key words: *production cost, cost accounting, cost analysis, cost audit, information technologies, food industry.*

ЗМІСТ

Стор.

Вступ	7
Розділ 1. Методичні основи обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції ...	10
1.1. Наукові дослідження економічної сутності собівартості продукції підприємств	10
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції в Україні	15
1.3. Організація та методика обліку собівартості продукції	24
1.4. Сучасні інформаційні технології обліку собівартості продукції	41
Висновки до розділу 1	45
Розділ 2. Аналіз діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» та організація і методика проведення економічного аналізу собівартості продукції	48
2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку на ТДВ «Яготинський маслозавод»	48
2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки.....	55
2.3. Методологічні та практичні основи аналізу собівартості продукції ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки	60
Висновки до розділу 2	69
Розділ 3. Теоретико-методологічні основи аудиту собівартості продукції	71
3.1. Теоретичні аспекти аудиту собівартості продукції	71
3.2. Організація проведення аудиту собівартості на ТДВ «Яготинський маслозавод».....	74
3.3. Напрями удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів аудиту собівартості продукції	81
Висновки до розділу 3	83
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87
ДОДАТКИ	90

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження методології обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції в харчовій промисловості є критично важливим аспектом для ефективного управління витратами. Собівартість продукції - являє собою грошовий вираз витрат підприємства на виробництво та реалізацію продукції. Це комплексний економічний показник, який об'єднує в собі витрати матеріалізованої праці (обладнання та витрати на спожиті засоби виробництва) і витрати живої праці (витрати на заробітну плату) [1]. Неєфективність у цій сфері може негативно вплинути на конкурентоспроможність підприємств. У сучасних умовах коливань цін на сировину, енергоносії та транспортні послуги компанії змушені активно шукати шляхи мінімізації витрат без компромісу в якості продукції.

Секторальні вимоги до якості та безпеки харчової продукції потребують точного обліку витрат і прозорого аудиту, адже це забезпечує дотримання стандартів. Жорсткий контроль з боку держави підкреслює важливість правильного обліку собівартості: помилки можуть призвести до порушень законодавства, штрафів та втрати репутації.

Вдосконалення методології обліку та аналізу витрат допоможе уникнути ризиків, забезпечити прозорість фінансових операцій і підвищити ефективність управлінських рішень. Це дослідження не лише сприяє оптимізації витрат підприємств, а й допомагає їм адаптуватися до змін в ринкових умовах, підвищуючи рентабельність та забезпечуючи стабільний розвиток бізнесу.

Сучасне бізнес-середовище харчової промисловості характеризується високою конкуренцією та динамічними змінами вимог споживачів і регуляторів. У таких умовах підприємства стикаються з численними викликами, які потребують оперативних і обґрунтованих рішень. Собівартість продукції є ключовим показником, що впливає на фінансові результати. Неправильний облік витрат може призвести до серйозних наслідків, зокрема зниження прибутковості та загрози існуванню підприємства.

Таким чином, дослідження ефективних методів обліку та аналізу собівартості є актуальним і необхідним для забезпечення фінансової стабільності компаній. У світі постійного розвитку технологій підприємства повинні впроваджувати новітні підходи до обліку витрат. Вивчення інноваційних методологій може суттєво покращити управління витратами.

Отже, дослідження методології обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції в харчовій промисловості є надзвичайно актуальним і доцільним. Це допоможе підприємствам знизити витрати, підвищити рентабельність і адаптуватися до змінюваного ринкового середовища, що забезпечить їх стійкий розвиток у майбутньому.

Метою дослідження є - вдосконалення методології обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції підприємств харчової промисловості з метою підвищення їх ефективності та конкурентоспроможності.

Завданням дослідження є наступне:

1. Проаналізувати наукові дослідження та нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції.
2. Вивчити організаційно-методичні підходи до обліку та аудиту собівартості на підприємствах харчової промисловості.
3. Оцінити сучасні інформаційні технології обліку та аудиту.
4. Розробити рекомендації щодо вдосконалення методології обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції.

Об'єктом дослідження є процес обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції на підприємствах харчової промисловості.

Предметом дослідження є методологічні, організаційні та технологічні аспекти обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції.

Об'єктом дослідження є весь процес обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції від витрат на сировину до кінцевої продукції, включаючи внутрішні та зовнішні аспекти впливу.

При проведенні дослідження застосовуватимуться наступні методи:

Теоретичний аналіз. Включає вивчення літературних джерел, нормативно-правових актів, та наукових праць, що стосуються обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції.

Емпіричний аналіз. Збір та аналіз даних з реальних підприємств харчової промисловості, включаючи документи бухгалтерського обліку та звітності. Емпіричні дослідження - спостереження і дослідження конкретних явищ, експеримент, а також узагальнення, класифікація та опис результатів дослідження і експерименту, впровадження їх у практичну діяльність людей. Емпіричні дослідження використовуються для відповіді на емпіричні питання, які повинні бути точно визначені згідно з даними. Як правило, дослідник має певні теорії на тему, з якої ведеться дослідження. На основі цієї теорії пропонуються певні припущення або гіпотези. З цих гіпотез робляться прогнозування конкретних подій. Ці прогнозування можуть бути перевірені відповідними експериментами. Залежно від результатів експерименту, теорії, на яких гіпотези та прогнози були засновані, будуть підтверджуватися чи спростовуватися [2].

Статистичний аналіз. Використання статистичних методів для обробки даних і визначення тенденцій та закономірностей у зміні собівартості продукції.

Порівняльний аналіз. Порівняння методів обліку та аудиту, з метою визначення найефективніших підходів. Порівняльний аналіз (англ. Comparative analysis) - виявлення і пошук, визначення властивостей та характеристик на основі зібраних статистичних даних або емпіричних досліджень окремих об'єктів або явищ. Використовуються з метою встановлення логічних закономірностей які впливають на досліджувані об'єкти або явища, і пошуку переваг та вразливостей які можуть виявлятися під впливом факторів [3].

Моделювання. Розробка моделей для оцінки ефективності запропонованих методів обліку, аналізу та аудиту, та їх впливу на фінансову стабільність підприємств.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ I. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Наукові дослідження економічної сутності собівартості продукції підприємств

Наукові дослідження методології обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції в харчовій промисловості спрямовані на оптимізацію витрат, підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності підприємств. Оскільки собівартість є ключовим показником фінансової звітності, який впливає на цінову політику і прибутковість, її ефективне управління може значно вплинути на фінансовий стан підприємства.

Багатьма економістами України було досліджено загальні проблеми обліку затрат та калькулювання собівартості продукції в умовах ринкової економіки. Значну увагу дослідженням приділили в своїх працях Білуха М.Т., Бородкін О.С., Бутинець Ф.Ф., Валуєв Б.І., Герасимович А.М., Голов С.Ф., Гуцайлюк З.В., Єфіменко В.І., Завгородній В.П., Кірейцев Г.Г., Кузьмінський А.М., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Литвин Б.М., Пушкар М.С., Рудницький В.С., Свідерський Є.І., Сопко В.В., Ткаченко Н.М., Фаріон І.Д., Чумаченко М.Г., Шкарабан С.І. та інші.

Ключові аспекти їхніх робіт включають формування структури собівартості, методи розподілу витрат, а також нормативно-правову базу.

Наприклад, такі дослідники, як Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф. і Сопко В.В., зосередилися на вдосконаленні методології калькуляції собівартості та підходах до обліку витрат, адаптованих до специфіки української економіки. Також Бутинець Ф.Ф. висловлює свою думку стосовно визначення собівартості наступним чином: «Грошове вираження понесених витрат підприємства які здійснені з метою виробництва й збуту продукції, виконання робіт або надання окремих послуг» [4]. Сопко В.В. в свою чергу трактує собівартість наступним чином: «У процесі виробництва всі використані речовини й сили природи формують поняття витрати

на виготовлення нового продукту. Натомість грошовий вираз суми витрат для виготовлення окремого продукту вже визначає її собівартість» [5].

Науковці, такі як Чумаченко М.Г. і Кузьмінський А.М., акцентували увагу на управлінському обліку та його адаптації до нових умов ринку, підкреслюючи важливість стандартизації обліку витрат відповідно до національних стандартів обліку, таких як НП(С)БО 16, який визначає принципи калькуляції собівартості і надає підприємствам можливість самостійно структурувати свої витрати.

Ряд інших науковців трактували собівартість, наприклад:

Завгородній В.П. зазначає, що всі затрати підприємства на виробництво та реалізацію продукції, що виражені в грошовій формі, складають собівартість продукції. В той же час вчений відзначає, що собівартість є важливим показником використання ресурсів [6].

Мацкевічюс Й.С., зауважує, що собівартість продукції – це частина вартості, що дорівнює вартості витрачених засобів виробництва частини вартості необхідного продукту і частини вартості додаткового продукту, що виступає в грошовій формі і представляє частину ціни продукту, за рахунок якої відшкодовуються витрати на освоєння, виробництво й реалізацію і виражає певні виробничі відносини [7].

Найбільш ґрунтовне визначення собівартості дав В.М. Пархоменко: собівартість продукції (робіт, послуг) – це вартісне вираження витрат, пов'язаних з використанням у технологічному процесі виробничої продукції (виконання робіт, надання послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних виробничих фондів, нематеріальних активів, спеціалізованого оснащення, інструменту, інвентарю, трудових і фінансових ресурсів, а також витрат на виробництво і збут готової продукції, включаючи встановлені державою як обов'язкові відрахування, податки й платежі [8].

Українські економісти активно досліджують собівартість продукції харчової промисловості, зокрема з огляду на підвищення ефективності та конкурентоспроможності галузі. До їх числа входить доцент кафедри обліку і аудиту Національного університету харчових технологій Г.Г. Осадча, яка у своєму

дослідженні «Собівартість: аспекти бухгалтерського, податкового та управлінського обліку», опублікованому у журналі «Облік та фінанси АПК», висвітлила тему собівартості та проаналізувала методологічні підходи і етапи формування витрат. В її статті продемонстровано види собівартості за етапами формування витрат, розглянемо їх у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Види собівартості за етапами формування витрат [9]

Вид собівартості	Склад витрат*	Нормативне регулювання
Технологічна собівартість	- Прямі матеріальні витрати (за виключенням напівфабрикатів, комплектуючих виробів, робіт і послуг сторонніх підприємств і організацій); - прямі витрати на оплату праці; - інші прямі витрати.	Бухгалтерське законодавство, Наказ про облікову політику підприємства
Цехова собівартість	- Прямі матеріальні витрати (враховуючи вартість напівфабрикатів, комплектуючих виробів, робіт і послуг сторонніх підприємств і організацій). - прямі витрати на оплату праці; - інші прямі витрати; - цехові загальновиробничі розподілені накладні витрати (без врахування частки загальновиробничих витрат по міжцеховому переміщенню вантажів, тощо).	Бухгалтерське законодавство, Наказ про облікову політику підприємства
Виробнича собівартість	- Прямі матеріальні витрати; - прямі витрати на оплату праці; - інші прямі витрати; - загальновиробничі розподілені накладні витрати (з врахуванням частки загальновиробничих витрат по міжцеховому переміщенню вантажів, тощо).	Бухгалтерське законодавство, Наказ про облікову політику підприємства
Виробнича собівартість реалізованої продукції	- Прямі матеріальні витрати; - прямі витрати на оплату праці; - інші прямі витрати; - загальновиробничі розподілені накладні витрати (з врахуванням частки загальновиробничих витрат по міжцеховому переміщенню вантажів, тощо); - нерозподілені постійні загальновиробничі витрати; - наднормативні виробничі витрати.	Бухгалтерське законодавство, Наказ про облікову політику підприємства
Собівартість за прямими витратами	- Прямі матеріальні витрати; - прямі витрати на оплату праці; - амортизація виробничих основних засобів та нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних з виробництвом продукції, виконанням робіт, наданням послуг;	Бухгалтерське законодавство, ПКУ, Наказ про облікову політику підприємства

Вид собівартості	Склад витрат*	Нормативне регулювання
	<ul style="list-style-type: none"> - вартість придбаних послуг прямо пов'язаних з виробництвом продукції (товарів), виконанням робіт, наданням послуг; - інші прямі витрати, у тому числі витрати з придбання енергії (включаючи реактивну). 	
Повна собівартість реалізованої продукції	<ul style="list-style-type: none"> - Прямі матеріальні витрати; - прямі витрати на оплату праці; - інші прямі витрати; - загальновиробничі розподілені накладні витрати; - нерозподілені постійні загальновиробничі витрати; - наднормативні виробничі витрати; - адміністративні витрати; - витрати на збут; - інші витрати. 	Бухгалтерське законодавство, ПКУ, галузеві Методичні рекомендації, Наказ про облікову політику підприємства
*Склад витрат визначається НП(С)БО 16 "Витрати", ПКУ та галузевими Методичними рекомендаціями.		

Також виходячи з тексту дослідження, можна зробити основні **висновки щодо принципів і методів, а також прийомів** обліку собівартості продукції в харчовій промисловості можна виділити наступним чином:

Було застосовано такі принципи дослідження:

Принцип точного відображення витрат. Відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства, всі витрати підприємства повинні бути документовані й обліковані за етапами формування.

Принцип адаптації до міжнародних стандартів. З огляду на гармонізацію українського законодавства з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), облік витрат і собівартості здійснюється за міжнародними принципами, що дозволяє враховувати зміни в економічному середовищі.

Принцип ефективного управління. Дані про собівартість використовуються для прийняття рішень у рамках управлінського обліку з метою оптимізації витрат та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Також було використано наступні методики:

Методика розподілу собівартості на окремі складові (бухгалтерська, податкова, управлінська) для забезпечення різних інформаційних потреб.

Калькуляція собівартості за НП(С)БО 16: Використовується як основа для формування виробничої собівартості продукції з урахуванням прямих витрат на матеріали, оплату праці, амортизацію та інші виробничі витрати.

Планування витрат для обґрунтованого визначення витрат виробництва і збуту, що відповідає вимогам щодо якості продукції.

Застосовані прийоми:

Класифікація витрат за етапами: Собівартість класифікується на технологічну, цехову, виробничу і повну, що дозволяє враховувати різні види витрат в процесі виробництва.

Порівняння методик обліку витрат у бухгалтерському і податковому обліку: Це допомагає виявити розбіжності та узгодити їх для цілей управлінського обліку.

Документування витрат: Облік витрат в момент їх виникнення з документуванням відхилень дозволяє точніше контролювати витрати і формувати повну собівартість.

Таким чином, дослідження фокусується на удосконаленні методичних підходів до обліку витрат, оптимізації управління собівартістю та забезпеченні відповідності обліку міжнародним стандартам.

В Україні облік собівартості товарів та послуг гармонізований із європейськими підходами завдяки адаптації національних стандартів до міжнародних вимог. Це сприяє підвищенню порівнянності та прозорості фінансової звітності, що є важливим для залучення іноземних інвестицій та забезпечення економічної стабільності країни. Адаптація включає інтеграцію передових методик обліку, що використовуються в країнах Європейського Союзу, що сприяє уніфікації звітності та підвищенню її якості.

Такий підхід дозволяє забезпечити відповідність українських стандартів обліку міжнародним, що спрощує процеси фінансового контролю та аудиту. Це також сприяє більш точному визначенню собівартості продукції, що є ключовим фактором для прийняття управлінських рішень та стратегічного планування на підприємствах.

Гармонізація стандартів обліку з міжнародними вимогами дозволяє підприємствам отримувати більш достовірну та актуальну інформацію про фінансовий стан, що підвищує їх конкурентоспроможність на світовому ринку. Це, в свою чергу, сприяє покращенню інвестиційного клімату та загальному економічному розвитку України.

Загалом, інтеграція національних стандартів обліку з міжнародними забезпечує прозорість фінансової звітності, підвищує довіру до українських підприємств з боку міжнародних партнерів та сприяє стабільному економічному розвитку країни.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції в Україні.

У бухгалтерському обліку собівартості продукції здійснюється на основі як національних, так і міжнародних стандартів. Ось деякі ключові положення, які варто розглянути:

Національні положення України:

НП(С)БО 16 «Витрати» [10] - визначає методи та правила обліку витрат, що формують собівартість продукції. Основні положення:

Це Національне положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності [11]. Собівартість продукції включає всі витрати, пов'язані з виробництвом, включно з прямими матеріальними витратами, прямими витратами на оплату праці та іншими прямими витратами, а також змінними і постійними загальновиробничими витратами.

Загальновиробничі витрати розподіляються між об'єктами витрат на основі застосування відповідних розподільчих баз.

НП(С)БО 9 «Запаси» [12] - стосується методів обліку запасів, зокрема продукції, яка перебуває на різних стадіях виробництва, та готової продукції. Норми цього Національного положення (стандарту) не розповсюджуються на:

Незавершені роботи за будівельними контрактами, включаючи контракти з надання послуг, що безпосередньо пов'язані з ними [13]. Основні положення включають методи оцінки запасів (FIFO, середньозважена вартість та ін.), що мають безпосередній вплив на визначення собівартості продукції.

Міжнародні стандарти (МСФЗ):

МСБО 2 «Запаси» - регулює облік витрат, пов'язаних з виробництвом запасів, включно з незавершеним виробництвом та готовою продукцією. Метою цього Стандарту є визначити підхід до обліку запасів. Головним питанням обліку запасів є визначення суми собівартості, яка повинна визнаватися як актив та переноситися на майбутні періоди до моменту визнання відповідних доходів. Цей Стандарт надає керівництво щодо визначення собівартості та її подальшого визнання як витрат, включаючи будь-яке списання до чистої вартості реалізації. Він також надає керівництво щодо формул собівартості, що застосовуються для визначення собівартості запасів [14]. Основні принципи:

Собівартість запасів включає витрати на придбання, витрати на переробку і інші витрати, які безпосередньо пов'язані з доведенням запасів до їх поточного стану.

Собівартість продукції (робіт, послуг) – це вартісне вираження витрат, пов'язаних з використанням у технологічному процесі виробничої продукції (виконання робіт, надання послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних виробничих фондів, нематеріальних активів, спеціалізованого оснащення, інструменту, інвентарю, трудових і фінансових ресурсів, а також витрат на виробництво і збут готової продукції, включаючи встановлені державою як обов'язкові відрахування, податки й платежі [15].

Собівартість є синтетичним показником, який відображає рівень функціонування багатьох ключових ділянок підприємства, його структури, організації.. Тому підприємство постійно зацікавлене в зниженні собівартості продукції, оскільки це веде до зростання прибутку [16].

Загальновиробничі витрати поділяються на постійні та змінні, що мають вплив на оцінку собівартості продукції.

МСБО 23 «Позикові витрати» - у певних випадках дозволяє включати витрати на обслуговування позик, пов'язаних із виробничими процесами, в собівартість продукції. Це правило застосовується, коли створення продукції займає значний період часу.

Розглянемо основні відмінності між НП(С)БО та МСФЗ:

Розподіл загальновиробничих витрат: за НП(С)БО дозволяється обліковувати витрати в залежності від потужності, в той час як у МСФЗ вони враховуються більш детально на основі рівня виробничої активності.

Методи оцінки запасів: деякі методи, дозволені у НП(С)БО (наприклад, ЛФО), не дозволені у МСФЗ.

Позикові витрати: МСФЗ більш лояльно ставиться до включення позикових витрат у собівартість, що може бути корисним для довгострокових проектів.

Розуміння та врахування відмінностей цих стандартів важливе для підприємств, які планують вихід на міжнародні ринки або ведуть діяльність за кордоном.

Основи методології обліку, аналізу та аудиту собівартості визначаються стандартами бухгалтерського обліку (НП(С)БО, МСФЗ), а також рекомендаціями щодо облікової політики, методиками аналізу та принципами аудиту.

Методологія обліку включає методи оцінки, облік операцій, формування облікової політики підприємства.

Методологія аналізу передбачає використання статистичних, факторних, індексних методів для детального дослідження собівартості.

Методологія аудиту базується на основних принципах перевірки фінансової звітності, контролі відповідності облікової політики та виявленні порушень.

Проблеми обліку, аналізу та аудиту собівартості:

Недостатність облікової інформації - обмеженість облікової політики може не враховувати специфіку виробництва.

Проблеми з точністю класифікації витрат - ускладнює процес розподілу непрямих витрат.

Відсутність єдиних підходів до оцінки собівартості - методологічні розбіжності можуть ускладнити аналіз.

Розв'язання цих проблем може бути досягнуто через вдосконалення методології обліку, чіткішу класифікацію витрат, інтеграцію автоматизованих облікових систем та регулярне проведення аудиту.

1.3. Організація та методика обліку собівартості продукції

Собівартість продукції - це сума витрат підприємства, понесених на виробництво та реалізацію продукції. Вона охоплює витрати на сировину, оплату праці, амортизацію основних засобів, енергоносії, загальновиробничі витрати тощо. Собівартість є ключовим показником для оцінки ефективності роботи підприємства, оскільки вона безпосередньо впливає на рівень рентабельності та конкурентоспроможності продукції.

Собівартість має велике значення при визначенні наступних показників:

1. Визначення рентабельності - висока собівартість знижує прибутковість.
2. Формування цінової політики - собівартість є базою для встановлення ціни продукції.
3. Контроль за використанням ресурсів - облік витрат дозволяє контролювати ефективність ресурсів.

Оцінка собівартості продукції в харчовій промисловості здійснюється з урахуванням нормативів та положень, що забезпечують точність і своєчасність обліку витрат. Основними методами оцінки собівартості є:

1. Нормативний метод, при якому собівартість визначається за встановленими нормативами;
2. Фактичний метод, де витрати обліковуються по фактичних даних (вартість сировини, електроенергії тощо);
3. Стандарт-кост метод, коли розрахунки ведуться за стандартними витратами, а відхилення відображаються окремо.

Розглянемо **структуру собівартості** визначається складом витрат, які включаються до неї:

Прямі витрати - витрати, що прямо відносяться до виробництва конкретного продукту (сировина, матеріали, основна заробітна плата працівників).

Непрямі витрати - витрати, які розподіляються на одиниці продукції (загальновиробничі, адміністративні витрати).

Загальновиробничі витрати - частина витрат, які не можуть бути прямо віднесені на конкретний продукт, але необхідні для забезпечення виробничого процесу. До загальновиробничих витрат належать виробничі накладні витрати на організацію виробництва й управління цехами, дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжного виробництва, а також витрати на утримання й експлуатацію машин і устаткування (Інструкція № 291). До речі, цей термін було запозичено з «радянського» обліку, тоді як у міжнародній практиці використовують термін «виробничі накладні витрати» (§12 МСБО 2 «Запаси»). [18].

Собівартість може бути класифікована за кількома ознаками:

✓ За економічним елементом: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, амортизаційні витрати.

✓ За статтями калькуляції: сировина і матеріали, паливо, енергія, оплата праці, відрахування.

✓ За місцем виникнення витрат: витрати основного та допоміжного виробництва.

✓ За роллю у процесі виробництва: основна та додаткова собівартість.

Для обліку собівартості продукції харчової промисловості важливими є такі аспекти:

Методика збору інформації - необхідно мати детальний облік витрат за кожним виробничим процесом, що дозволяє отримати точні показники собівартості.

Складання калькуляції витрат - для визначення собівартості одиниці продукції використовуються калькуляційні карти та розподіл витрат.

Вибір методів обліку витрат - методи «за замовленнями», «попроцесний», «позамовний» підходять залежно від виробничих особливостей.

Організація та методика обліку собівартості продукції харчової промисловості має вирішальне значення для аналізу господарської діяльності, оскільки собівартість відображає ефективність використання ресурсів і є основою для прийняття управлінських рішень.

Організація обліку собівартості продукції є елементом управління витратами підприємства. Вона спрямована на забезпечення точного та оплачуваного відображення витрат у фінансовій звітності, а також надання інформації для ухвалення управлінських рішень. Основні етапи та аспекти організації свого обліку вартості включають такі ключові моменти:

Визначення об'єктів обліку витрат. Для правильної організації обліку собівартості підприємство повинно чітко розмістити об'єкти обліку витрат. Це може бути:

1. Окремі продукти: наприклад, виробництво певних видів товарів або послуг.
2. Технологічні процеси: етапи виробництва або технологічні цикли, за якими розподіляються витрати.
3. Виробничі підрозділи: окремі цехи, відділи або ділянки, на які виробляється калькуляція витрат.
4. Вибір об'єктів залежить від специфіки діяльності підприємства, його галузі, організаційної структури та технологічних процесів.

Вибір методу обліку витрат. Для обліку собівартості існує кілька основних методів, які починаються підхід до накопичення та розподілу витрат:

Позамовний метод: використовуйте для унікального виробництва або послуги, де витрати обліковуються за кожним замовленням окремо (наприклад, у будівництві або машинобудуванні).

Попроцесний метод: використання для масового виробництва, де витрати загальні за кожним етапом виробничого процесу (характерно для харчової або хімічної промисловості).

Комбіновані методи : застосовуються в складних виробничих процесах, які включають елементи як індивідуального, так і масового виробництва.

Формування облікової політики підприємства. Облікова політика – це внутрішній регламент підприємства, який визначає правила ведення бухгалтерського обліку. Статтею 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено, що питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів. Тому і відповідальність за ведення бухгалтерського обліку несе власник або керівник підприємства [19]. У сфері обліку собівартості облікова політика повинна була врахувати:

Методи оцінки витрат: наприклад, спосіб списання запасів (FIFO, LIFO, середньозважена собівартість);

Періодичність обліку: встановлюються часові інтервали для узагальнення та аналізу витрат (місяць, квартал, рік);

Класифікація витрат: поділ витрат на прямі (пов'язані зазвичай з виробництвом продукції) та непрямі (загальновиробничі або адміністративні);

Вибір бази розподілу непрямих витрат : наприклад, залежно від частини відпрацьованого часу, обсягу виробництва чи собівартості прямої праці.

Документування витрат.

Для обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції підприємств харчової промисловості використовується ряд первинних документів. Вони фіксують дані про витрати, пов'язані з виробництвом продукції, а також надають інформацію для аналізу та аудиту.

Первинні документи - це документи, створені в письмовій чи електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення [17].

Первинними документами для обліку собівартості продукції є:

Накладна на відпуск сировини та матеріалів - фіксує відпуск сировини і матеріалів зі складу у виробництво.

Лімітно-забірна картка - регламентує ліміти витрат сировини і матеріалів, виділених на певний вид продукції.

Акт про використання сировини - визначає фактичні витрати сировини на виробництво продукції.

Акт про списання матеріалів та інших ресурсів - фіксує використання та списання матеріалів.

Табель обліку робочого часу - облік робочого часу працівників, що залучені до виробництва продукції.

Наряд на відрядні роботи - для фіксації відрядної праці, яка входить у витрати на оплату праці.

Акт приймання-передачі послуг (робіт) - фіксує надані послуги, що включаються у виробничі витрати.

Розрахунок амортизації основних засобів - документ, що відображає амортизаційні нарахування.

Звіт про виконання виробничого завдання - документує виконання виробничого завдання та обсяги виготовленої продукції.

Виробничий звіт (звіт про витрати) - містить загальні дані про фактичні витрати на виробництво певної продукції за певний період.

Для зручності розглянемо схематичне зображення документообігу згідно рисунка 1.1.

Такий документообіг допомагає забезпечити контроль якості обліку, прозорість звітності та оперативність обробки інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

Рис. 1.1. Схема документообігу обліку, аналізу та аудиту на підприємствах харчової промисловості.

Документування витрат забезпечує їх достовірність та можливість підтвердження. Основні види первинної документації включають:

1. Накладні на сировину та матеріали, які відображають рух ресурсів у виробничому процесі.
2. Акти виконаних робіт для фіксації витрат на послуги або роботи, залучені ззовні.
3. Розрахункові відомості щодо заробітної плати та інших виплат працівникам.

4. Журнали обліку витрат для узагальнення даних з різних джерел.

Синтетичний та аналітичний облік витрат. Система обліку витрат на виробництво поділяється на синтетичний та аналітичний облік, що дозволяє ефективно управляти виробничими витратами та оцінювати рентабельність діяльності підприємства. Аналітичний облік - узагальнення даних первинних документів у регістрах аналітичного обліку (картках, книгах). Синтетичний облік - узагальнюючий облік, який ведеться у регістрах синтетичного обліку (журналах-ордерах, відомостях, Головній книзі) в розрізі синтетичних рахунків [20].

Синтетичний облік витрат здійснюється за допомогою рахунків класу 2 «Запаси» та класу 9 «Витрати діяльності». Це дає змогу узагальнювати інформацію про витрати на виробництво на вищому рівні, що необхідно для складання фінансової звітності.

Аналітичний облік витрат деталізує дані про витрати за окремими статтями калькуляції, що дозволяє отримати повнішу інформацію для аналізу. Наприклад:

1. Витрати на сировину та матеріали - основний компонент собівартості продукції.

2. Амортизація - відображає знос обладнання, що використовується у виробництві.

3. Оплата праці - охоплює всі витрати на оплату праці співробітників, зайнятих у виробничому процесі.

4. Витрати на енергоносії - враховують використання електроенергії та інших ресурсів для підтримки виробництва.

Деталізація витрат дозволяє визначити найбільш витратні елементи собівартості продукції та забезпечує основу для прийняття управлінських рішень.

Облік витрат на ТДВ «Яготинський маслозавод», ведеться відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку НП(С)БО. Розглянемо ключові аспекти цього обліку, включаючи рахунки, кореспонденцію, формування собівартості продукції та її відображення у звітності.

Основні рахунки обліку витрат. В обліку витрат використовують рахунки класу 9 [21]. Розглянемо їх:

- 23 «Виробництво» - облік прямих витрат на виробництво продукції;
- 91 «Загальновиробничі витрати» - загальновиробничі витрати (амортизація, оплата праці персоналу тощо);
- 92 «Адміністративні витрати» - адміністративні витрати підприємства;
- 93 «Витрати на збут» - витрати на реалізацію продукції (реклама, доставка тощо);
- 94 «Інші витрати операційної діяльності» - списання запасів.

Кореспонденція рахунків та закриття. Облік витрат діяльності підприємства ведеться на рахунках класу 9 відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати». Витрати відображаються за дебетом цих рахунків, а їх списання здійснюється за кредитом на рахунок 79 «Фінансові результати». Розглянемо короткий опис рахунків та їх кореспонденцію на таблиці 1.2. - таблиці 1.10.

Рахунок 90 «Собівартість реалізації»

Обліковує витрати на виробничу собівартість реалізованої продукції, товарів, робіт і послуг. Має субрахунки:

- 901 - Собівартість готової продукції;
- 902 - Собівартість товарів;
- 903 - Собівартість робіт і послуг;
- 904 - Страхові виплати.

Таблиця 1.2

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
21	«Поточні біологічні активи»	79	«Фінансові результати»
23	«Виробництво»		
26	«Готова продукція»		
27	«Продукція сільськогосподарського виробництва»		
28	«Товари»		
30	«Готівка»		
31	«Рахунки в банках»		
36	«Розрахунки з покупцями та замовниками»		
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»		
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»		
91	«Загальновиробничі витрати»		

Рахунок 91 «Загальновиробничі витрати»

Містить накладні витрати на організацію виробництва та управління. Щомісячно списується на рахунки 23 "Виробництво" або 90 "Собівартість реалізації". Ведеться аналітика за статтями витрат.

Таблиця 1.3

Рахунок 91 «Загальновиробничі витрати» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
13	«Знос (амортизація) необоротних активів»	23	«Виробництво»
20	«Виробничі запаси»	39	«Витрати майбутніх періодів»
22	«Малоцінні та швидкозношувані предмети»	79	Виключено
23	«Виробництво»	90	«Собівартість реалізації»
30	«Готівка»		
31	«Рахунки в банках»		
37	«Розрахунки з різними дебіторами»		
39	«Витрати майбутніх періодів»		
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»		
50	«Довгострокові позики»		
60	«Короткострокові позики»		
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»		
64	«Розрахунки за податками й платежами»		
65	«Розрахунки за страхуванням»		
66	«Розрахунки за виплатами працівникам»		
68	«Розрахунки за іншими операціями»		
80	«Матеріальні витрати»		
81	«Витрати на оплату праці»		
82	«Відрахування на соціальні заходи»		
83	«Амортизація»		
84	«Інші операційні витрати»		

Рахунок 92 «Адміністративні витрати»

Узагальнює витрати на управління підприємством (зарплата, оренда, послуги, податки тощо). Наприкінці періоду списується на рахунок 79.

Рахунок 92 «Адміністративні витрати» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
13	«Знос (амортизація) необоротних активів»	79	«Фінансові результати»
20	«Виробничі запаси»		
22	«Малоцінні та швидкозношувані предмети»		
23	«Виробництво»		
26	«Готова продукція»		
27	«Продукція сільськогосподарського виробництва»		
28	«Товари»		
30	«Готівка»		
31	«Рахунки в банках»		
33	«Інші кошти»		
37	«Розрахунки з різними дебіторами»		
39	«Витрати майбутніх періодів»		
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»		
50	«Довгострокові позики»		
60	«Короткострокові позики»		
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»		
64	«Розрахунки за податками й платежами»		
65	«Розрахунки за страхуванням»		
66	«Розрахунки за виплатами працівникам»		
68	«Розрахунки за іншими операціями»		
80	«Матеріальні витрати»		
81	«Витрати на оплату праці»		
82	«Відрахування на соціальні заходи»		
83	«Амортизація»		
84	«Інші операційні витрати»		

Рахунок 93 «Витрати на збут»

Включає витрати на реалізацію продукції (реклама, доставка, зарплата продавців). Списується на рахунок 79.

Рахунок 93 «Витрати на збут» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
13	«Знос (амортизація) необоротних активів»	79	«Фінансові результати»
20	«Виробничі запаси»		
22	«Малоцінні та швидкозношувані предмети»		
23	«Виробництво»		
25	«Напівфабрикати»		
26	«Готова продукція»		
27	«Продукція сільськогосподарського виробництва»		
28	«Товари»		
30	«Готівка»		
31	«Рахунки в банках»		
33	«Інші кошти»		
36	«Розрахунки з покупцями та замовниками»		
37	«Розрахунки з різними дебіторами»		
38	Виключено		
39	«Витрати майбутніх періодів»		
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»		
50	«Довгострокові позики»		
60	«Короткострокові позики»		
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»		
64	«Розрахунки за податками й платежами»		
65	«Розрахунки за страхуванням»		
66	«Розрахунки за виплатами працівникам»		
68	«Розрахунки за іншими операціями»		
80	«Матеріальні витрати»		
81	«Витрати на оплату праці»		
82	«Відрахування на соціальні заходи»		
83	«Амортизація»		
84	«Інші операційні витрати»		

Рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності»

Обліковує витрати, які не включаються до виробничих, адміністративних або збутових витрат. Має субрахунки:

- 943 - Собівартість запасів;
 944 - Сумнівні борги;
 947 - Нестачі і втрати від псування цінностей.

Таблиця 1.6

Рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
10	«Основні засоби»	79	«Фінансові результати»
11	«Інші необоротні матеріальні активи»		
12	«Нематеріальні активи»		
13	«Знос (амортизація) необоротних активів»		
16	«Довгострокові біологічні активи»		
20	«Виробничі запаси»		
21	«Поточні біологічні активи»		
22	«Малоцінні та швидкозношувані предмети»		
23	«Виробництво»		
24	«Брак у виробництві»		
25	«Напівфабрикати»		
26	«Готова продукція»		
27	«Продукція сільськогосподарського виробництва»		
28	«Товари»		
30	«Готівка»		
31	«Рахунки в банках»		
33	«Інші кошти»		
34	«Короткострокові векселі одержані»		
36	«Розрахунки з покупцями та замовниками»		
37	«Розрахунки з різними дебіторами»		
38	«Резерв сумнівних боргів»		
39	«Витрати майбутніх періодів»		
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»		
49	«Страхові резерви»		
50	«Довгострокові позики»		
51	«Довгострокові векселі видані»		
60	«Короткострокові позики»		
62	«Короткострокові векселі видані»		
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»		
64	«Розрахунки за податками й платежами»		
65	«Розрахунки за страхуванням»		

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
66	«Розрахунки за виплатами працівникам»		
68	«Розрахунки за іншими операціями»		
80	«Матеріальні витрати»		
81	«Витрати на оплату праці»		
82	«Відрахування на соціальні заходи»		
83	«Амортизація»		
84	«Інші операційні витрати»		

Рахунок 95 «Фінансові витрати»

Обліковує витрати на проценти за кредитами та іншими запозиченнями.

Таблиця 1.7

Рахунок 95 «Фінансові витрати» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
30	«Готівка»	15	«Капітальні інвестиції»
31	«Рахунки в банках»	23	«Виробництво»
50	«Довгострокові позики»	79	«Фінансові результати»
51	«Довгострокові векселі видані»		
52	«Довгострокові зобов'язання за облігаціями»		
53	«Довгострокові зобов'язання з оренди»		
60	«Короткострокові позики»		
64	«Розрахунки за податками й платежами»		
68	«Розрахунки за іншими операціями»		

Рахунок 96 «Втрати від участі в капіталі»

Включає втрати від зменшення частки інвестора в дочірніх або асоційованих підприємствах.

Таблиця 1.8.

Рахунок 96 «Втрати від участі в капіталі» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
14	«Довгострокові фінансові інвестиції»	79	«Фінансові результати»

Рахунок 97 «Інші витрати»

Відображає витрати, що не стосуються основної діяльності (неопераційні курсові різниці, списання активів).

Рахунок 97 «Інші витрати» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
10	«Основні засоби»		Виключено
11	«Інші необоротні матеріальні активи»	31	Виключено
12	«Нематеріальні активи»	70	Виключено
14	«Довгострокові фінансові інвестиції»	79	«Фінансові результати»
15	«Капітальні інвестиції»		
16	«Довгострокові біологічні активи»		
18	«Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи»		
19	«Гудвіл»		
23	«Виробництво»		
30	«Готівка»		
31	«Рахунки в банках»		
34	«Короткострокові векселі одержані»		
35	«Поточні фінансові інвестиції»		
42	«Додатковий капітал»		
46	«Неоплачений капітал»		
64	«Розрахунки за податками й платежами»		
65	«Розрахунки за страхуванням»		
66	«Розрахунки за виплатами працівникам»		
68	«Розрахунки за іншими операціями»		
70	Виключено		
76	Виключено		

Рахунок 98 «Податок на прибуток»

Узагальнює витрати з податку на прибуток, що відображаються за дебетом, а списуються на рахунок 79.

Рахунок 98 «Податок на прибуток» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
17	«Відстрочені податкові активи»	17	«Відстрочені податкові активи»
48	«Цільове фінансування і цільові надходження»	54	«Відстрочені податкові зобов'язання»
54	«Відстрочені податкові зобов'язання»	64	«Розрахунки за податками й платежами»
64	«Розрахунки за податками й платежами»	79	«Фінансові результати»
79	«Фінансові результати»		

Ці рахунки забезпечують деталізацію витрат підприємства за видами, статтями і напрямками, сприяючи формуванню точних фінансових результатів.

Рахунки витрат закриваються шляхом списування їх на відповідні рахунки:

- «Виробництво» закривається на 90 «Собівартість реалізації»;
- 91, 92, 93 закриваються на 79 «Фінансові результати».

Формування собівартості продукції. Собівартість продукції формується на рахунку 23 «Виробництво» і включає:

Прямі витрати: Вартість сировини та матеріалів, зарплата виробничих працівників із відрахуваннями, витрати на енергію, використану у виробництві.

Загальновиробничі витрати: Розподілені між видами продукції залежно від обраної бази (наприклад, зарплата чи прямі витрати).

Первинний облік на підприємстві включає збір та оформлення інформації про виробничі витрати на всіх етапах виробництва. Важливу роль у цьому процесі відіграють первинні документи, які є основою для формування звітності та облікових регістрів.

Основні первинні документи на ТДВ «Яготинському маслозаводі»:

Накладні для обліку придбання сировини і матеріалів. Вони містять дані про постачальника, кількість та вартість отриманої продукції, які є основою для формування облікових запасів (Додаток А).

Лімітно-забірні картки - документи, що використовуються для обліку витрат матеріалів на виробництво. Вони визначають обсяг матеріалів, який виділяється на конкретні виробничі потреби (Додаток Б).

Акти списання матеріалів - ці документи фіксують фактичні витрати матеріалів на виробництво продукції (Додаток В).

Акти виконаних робіт - використовуються для обліку послуг, що надаються іншими підрозділами або сторонніми організаціями (Додаток Г).

Табелі обліку робочого часу - застосовуються для визначення витрат на оплату праці, що є важливою складовою собівартості продукції (Додаток Г).

Звіти про виконання виробничих завдань - містять інформацію про фактичний обсяг виготовленої продукції, що дозволяє контролювати відповідність планових і фактичних показників виробництва (Додаток Д).

Порядок документообігу. Кожен документ проходить перевірку на правильність заповнення, відповідність даних та повноту інформації. Після підписання відповідальними особами документи передаються до бухгалтерії для подальшої обробки. Організований документообіг на підприємстві забезпечує своєчасне відображення даних у системі обліку, що є важливим для коректного обчислення собівартості продукції та аналізу фінансових показників.

Контроль за витратами. Контроль витрат передбачає регулярний моніторинг і аналіз фактичних витрат від планових показників або встановлених норм. Це дає можливість: виявляти причини перевитрат або економії, приймати коригувальні заходи для оптимізації виробничих процесів, знижувати собівартість продукції без втрати її якості.

Інструментами контролю є: планові розрахунки для порівняння із фактичними витратами, аналіз відхилень, який включає визначення впливу окремих факторів (наприклад, ціни на ресурси, продуктивність праці), системи управлінського обліку, що дозволяють автоматизувати контроль витрат та оперативно реагувати на зміни.

Автоматизація обліку собівартості. Сучасні активні підприємства вибирають спеціалізовані програмні рішення (1С, SAP, BAS ERP), що дозволяють автоматизувати процеси обліку витрат, розрахунку собівартості та аналізу ефективності виробництва.

Таким чином, ефективна організація обліку собівартості є основою для забезпечення фінансової стійкості підприємства, раціонального використання ресурсів та підвищення конкурентоспроможності продукції.

1.4. Сучасні інформаційні технології обліку собівартості продукції

Облік собівартості продукції - це надзвичайно важлива складова фінансово-економічної діяльності будь-якого підприємства, зокрема в харчовій промисловості. Від правильного розрахунку собівартості залежать подальші ціни реалізації продукції, планування фінансових ресурсів і прибутковість компанії. Традиційні методи обліку, як-от ручний розрахунок або використання простих програм, сьогодні вже недостатні для ефективного управління складними виробничими процесами та великим обсягом даних, що супроводжують виробництво на сучасних підприємствах. Тому провідні компанії активно впроваджують сучасні інформаційні технології для автоматизації обліку, управління та контролю собівартості продукції. Інформаційні технології, ІТ (вживають також загальніший термін інформаційно-комунікаційні технології (information and communication technologies, ICT) - це система методів, процесів та способів використання обчислювальної техніки і систем зв'язку для створення, збору, передачі, пошуку, оброблення та поширення інформації з метою ефективної організації діяльності людей [22].

Сучасні інформаційні технології дозволяють забезпечити значний рівень автоматизації всіх облікових процесів, включаючи облік і аналіз собівартості продукції, оптимізувати управління витратами та ефективно інтегрувати всі аспекти діяльності підприємства. В результаті, виробники можуть швидше реагувати на ринкові зміни, управляти ресурсами і витратами на кожному етапі, знижувати собівартість продукції та підвищувати конкурентоспроможність.

Основними інформаційними технологіями, що впроваджуються для обліку собівартості продукції у харчовій промисловості, є ERP-системи, MES-системи, хмарні платформи, системи обліку витрат, Business Intelligence (BI) та Big Data. Кожна з цих технологій має унікальні особливості, завдяки яким забезпечується більш ефективне ведення обліку та аналітики собівартості.

ERP-системи (Enterprise Resource Planning) стали основою для інтеграції облікових процесів на великих та середніх підприємствах. Вони об'єднують всі

аспекти діяльності підприємства: облік, планування ресурсів, логістику, фінанси, управління персоналом, закупівлі тощо. Завдяки інтеграції даних з різних підсистем, ERP-системи дозволяють не лише знизити витрати на облік, але й отримати повну картину витрат у реальному часі.

Функціональні можливості ERP-систем для обліку собівартості:

- автоматизація обліку витрат на сировину, матеріали, оплату праці та інших виробничих витрат;
- розрахунок собівартості продукції в реальному часі;
- інтеграція з модулями управління складом і закупівлями для забезпечення безперебійного постачання виробництва;
- створення аналітичних звітів для аналізу собівартості, що дозволяє виявити «слабкі місця» у структурі витрат та оперативно реагувати на зміни.

ERP-системи, як-от SAP, Oracle ERP, Microsoft Dynamics та 1С, дозволяють підприємствам ефективно управляти всіма етапами виробництва та контролювати витрати. ERP також полегшують процеси обліку собівартості, оскільки дозволяють легко перераховувати витрати, інтегрувати їх між різними підрозділами і отримувати фінальну собівартість продукції.

MES-системи – це системи управління виробництвом, що забезпечують контроль за всіма етапами виробничого процесу в реальному часі. На підприємствах харчової промисловості MES-системи дозволяють відстежувати витрати ресурсів на кожному виробничому етапі та синхронізувати їх з ERP-системами для подальшого обліку собівартості продукції.

MES-системи дозволяють:

- відстежувати облік сировини, матеріалів та енергоресурсів на кожному етапі виробництва;
- відображати витрати робочого часу та запаси у реальному часі;
- контролювати відповідність витрат на кожному етапі з плановими показниками та встановленими нормами.

Таким чином, використання MES-систем спрощує процес збору даних про виробництво та витрати. Завдяки інтеграції з ERP-системами MES дає змогу

оцінювати собівартість у режимі реального часу, оптимізуючи роботу з обліковими даними.

Завдяки **хмарним технологіям** підприємства можуть значно знизити витрати на ІТ-інфраструктуру, отримуючи доступ до потужних інструментів обліку та аналізу даних. Використання хмарних рішень (SaaS-систем) забезпечує гнучкість та мобільність, що дозволяє підприємствам оперативно реагувати на зміни ринку та здійснювати облік собівартості з будь-якого місця.

Переваги хмарних рішень для обліку собівартості:

- доступність даних у реальному часі з будь-якого пристрою;
- автоматичні оновлення, які забезпечують актуальність даних без додаткових витрат;
- економія на ІТ-підтримці та обслуговуванні серверів;
- легка інтеграція з іншими програмами та системами, такими як ERP та MES.

Хмарні рішення також забезпечують високий рівень захисту даних завдяки сучасним засобам шифрування та безпеки, що важливо для захисту комерційних даних.

Аналітичні платформи на основі великих даних дають змогу проводити глибокий аналіз витрат, прогнозувати зміни собівартості, ідентифікувати ключові фактори, які впливають на зміну витрат, а також допомагають знаходити резерви для її зниження.

Використання Big Data в обліку собівартості включає:

- аналіз великих обсягів даних про виробничі процеси та витрати для виявлення трендів і закономірностей;
- прогнозування майбутніх змін у собівартості на основі історичних даних та економічних факторів;
- моделювання сценаріїв змін у собівартості для оцінки впливу на рентабельність продукції та управління запасами.

Big Data у поєднанні з аналітичними платформами, як-от Tableau, Power BI або Qlik, дає змогу наочно відображати аналітичні показники в режимі реального

часу, що допомагає приймати обґрунтовані рішення щодо управління собівартістю продукції.

ВІ-системи (Business Intelligence) дозволяють керівникам оперативно отримувати аналітичну інформацію для управління собівартістю продукції та прийняття стратегічних рішень. Інтерактивні дашборди, які надають ВІ-системи, дозволяють відстежувати структуру собівартості продукції, порівнювати планові і фактичні показники витрат, а також виявляти фактори, що найбільше впливають на збільшення витрат.

Основні можливості ВІ-систем у обліку собівартості:

- створення візуальних звітів для оцінки собівартості різних видів продукції;
- відстеження відхилень від планових показників собівартості;
- аналіз динаміки змін у собівартості в розрізі часу;
- порівняння даних між різними виробничими підрозділами та цехами.

Інформація, зібрана ВІ-системами, дозволяє оптимізувати структуру витрат та збільшувати ефективність облікових процесів.

Інформаційні технології в обліку собівартості підприємств харчової промисловості відкривають нові можливості для ефективного управління витратами, швидкого реагування на ринкові зміни та прийняття обґрунтованих стратегічних рішень. Завдяки ERP-системам, MES-системам, хмарним рішенням, Big Data та ВІ підприємства можуть значно підвищити точність облікових даних, знизити витрати на облік і створити прозорі системи для управління собівартістю продукції.

Використання комп'ютерних технологій для автоматизації обліку. Автоматизація облікових процесів є важливою складовою для оптимізації обліку на підприємстві. Серед програмного забезпечення, що використовується для автоматизації обліку в Україні, варто зазначити такі системи як 1С:Підприємство, BAS Бухгалтерія, М.Е.Дос, тощо.

Огляд програм для обліку.

1. 1С:Підприємство - зручна система для обліку витрат та автоматизації фінансових операцій, що добре підходить для середніх і великих підприємств.

2. **BAS** Бухгалтерія - система, що дозволяє здійснювати комплексний бухгалтерський облік, включаючи облік витрат на виробництво, облік матеріалів, розрахунок зарплати, амортизації та інших витрат. **BAS** зручна у використанні та має можливість інтеграції з іншими системами.

3. **М.Е.Дос** - система для подання електронної звітності та документообігу, яка є особливо корисною для податкової звітності.

4. **MASTER** - це сучасна українська платформа для ведення бухгалтерського, управлінського обліку та автоматизації бізнес-процесів. Розроблена для підприємств різного масштабу, вона знає свою гнучкість, широкий функціонал та адаптивність до вимог законодавства України.

Вибір програми MASTER для підприємств харчової промисловості. Доцільно використовувати **MASTER**, оскільки ця програма забезпечує зручний інтерфейс для обліку виробничих витрат, дозволяє автоматизувати документообіг та формування звітності. Використовуючи **MASTER**, підприємство отримує можливість відстежувати всі витрати в режимі реального часу та оперативно формувати звіти.

Основні характеристики MASTER:

Модульність. **MASTER** складається з окремих модулів, які можна підключати залежно від потреб бізнесу. Серед них:

Бухгалтерський облік - для ведення стандартних операцій, розрахунків податків, складання фінансової звітності.

Управління фінансами - аналітика, бюджети, платіжні доручення.

Зарплата і кадри - розрахунок заробітної плати, управління штатним розкладом.

Складський облік - інвентаризація, управління запасами.

Адаптація до законодавства України. **MASTER** оперативно оновлюється відповідно до змін у податковому та бухгалтерському законодавстві. Це дозволяє уникнути проблеми з поданням звітності.

Інтеграція. Платформа підтримує інтеграцію з іншими сервісами, такими як системи електронного документообігу (наприклад, **МЕДос**), **CRM** та **ERP**-системи.

Хмарне рішення. MASTER надає можливість працювати як в локальному режимі, так і в хмарному середовищі. Хмарна версія дозволяє отримати доступ до даних з будь-якої точки світу, що особливо важливо для віддаленої роботи.

Безпека даних. Програмне забезпечення забезпечує високий рівень захисту даних, включаючи резервне копіювання, шифрування та багаторівневу систему доступу.

Переваги використання MASTER. Простота у використанні інтуїтивно зрозумілого інтерфейсу, який не потребує глибоких технічних знань. Автоматизація рутинних завдань значно скорочує час на їх виконання. Команда розробників і технічних фахівців оперативно реагує на звернення користувачів. Платформа дозволяє кастомізувати функціонал під специфіку підприємства.

MASTER - це якісний вибір для українських компаній, які шукають локалізоване та ефективне рішення для обліку й управління.

Порядок узагальнення та групування облікової інформації. Після обробки первинних документів дані з них переносяться у відповідні реєстри обліку. Вони дозволяють систематизувати та узагальнити інформацію для подальшого аналізу та складання звітності. **Серед таких реєстрів:**

1. Журнал господарських операцій - документ, який відображає всі фінансові та господарські операції підприємства, що впливають на виробничі витрати.
2. Форма 1 Звіт про фінансовий стан підприємства - містить інформацію про активи, зобов'язання та власний капітал підприємства на звітну дату.
3. Форма 2 Звіт про фінансові результати - надає дані про доходи, витрати та прибуток підприємства.

Своєчасне складання та зведення таких даних забезпечує підприємству повну інформацію про собівартість продукції, рентабельність виробництва та фінансовий стан.

Висновки до розділу I

Витрати на виробництво продукції є критично важливими для визначення собівартості, що безпосередньо впливає на прибутковість підприємства.

Важливим аспектом обліку витрат є контроль, який включає постійний моніторинг витрат, порівняння їх з нормами та виявлення відхилень. Ефективний контроль допомагає виявити резерви для зниження витрат і оптимізації виробничих процесів. У сучасних умовах, коли ринок постійно змінюється, підприємства повинні бути готові адаптувати свої методи обліку витрат, враховуючи нові тенденції, технології та вимоги споживачів.

Облік собівартості в харчовій промисловості є критично важливим для оцінки ефективності господарської діяльності та управлінських рішень. Основними етапами організації обліку є визначення об'єктів обліку витрат, вибір методу обліку, формування облікової політики, документування витрат і контроль за ними. Аналіз собівартості включає оцінку структури витрат, динаміки змін, факторний аналіз і виявлення резервів для зниження собівартості.

Аудит собівартості є важливим елементом забезпечення точності облікових даних і виявлення помилок або відхилень. Етапи аудиту включають підготовчий етап, планування, виконання та завершення, в рамках яких здійснюється перевірка документів, аналіз витрат та оцінка відповідності нормативам. Результати аудиту допомагають покращити управлінські рішення, оптимізувати витрати та підвищити контроль за ними.

Впровадження сучасних інформаційних технологій, таких як ERP-системи, MES-системи, хмарні рішення, Big Data та BI, значно покращує облік собівартості продукції. Ці технології забезпечують автоматизацію облікових процесів, дозволяють інтегрувати дані з різних джерел, полегшують аналіз і підвищують точність фінансової інформації. Використання BI-систем і аналітичних платформ допомагає у прийнятті стратегічних рішень, сприяє зниженню витрат та покращенню управлінських практик.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку на ТДВ «Яготинський маслозавод»

ТДВ «Яготинський маслозавод» - є одним із найбільших національних виробників молочної продукції. Кількість працівників на заводі становить більше 900 осіб. На сьогодні Яготинський маслозавод випускає 36 видів молочної продукції під ТМ «Яготинське»: масло, молоко, сметану, кефір, ряжанку, термостатну молочну продукцію, м'які і кисломолочні сири, йогурти, ноу-хау підприємства - питну закваску з наповнювачами та без них, а також новинки: функціональний кисломолочний продукт Геролакт, Какао на молоці, Велике молоко та кефір [23].

Молокопереробна галузь України є ключовою складовою агропромислового комплексу та відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни. Її значення визначається високим попитом на молочну продукцію як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Успішний розвиток галузі залежить від кількох факторів, зокрема якості сировини (молока), рівня технологічного оснащення підприємств, ефективності логістичних ланцюгів і стабільності ринків збуту.

Проте українська молокопереробна галузь зіштовхується з низкою викликів, які уповільнюють її зростання та знижують конкурентоспроможність. Основною проблемою є нестабільність цін на молоко-сировину, яка залежить від сезонних коливань виробництва. Влітку пропозиція молока зростає, що знижує закупівельні ціни, тоді як узимку виробництво скорочується, а ціни зростають. Така циклічність ускладнює планування діяльності підприємств і стабільність виробничих процесів.

Додатковим викликом є висока конкуренція з боку імпортової продукції. Значна частка молочних товарів, представлених на українському ринку,

імпортується з країн Європейського Союзу, де виробники отримують суттєву державну підтримку. Це створює нерівні умови для українських підприємств, які змушені самостійно адаптуватися до складних економічних і ринкових умов.

Іншою проблемою є різний рівень якості сировини. Незважаючи на те, що більшість молокопереробних підприємств переходять на закупівлю молока у великих фермерських господарств, значна частина сировини все ще постачається з приватних господарств, де не завжди дотримуються сучасних стандартів якості. Це негативно впливає на якість кінцевої продукції та ускладнює її конкурентну боротьбу на зовнішніх ринках.

Для подолання цих викликів підприємствам молокопереробної галузі необхідно впроваджувати сучасні технології, що підвищують продуктивність і якість продукції, покращувати логістичні процеси, а також активно працювати над підвищенням експортного потенціалу. Створення сприятливих умов для розвитку галузі, зокрема через державну підтримку та розвиток партнерських програм із сільськогосподарськими виробниками, є важливим кроком на шляху до підвищення ефективності молокопереробної промисловості в Україні.

Вид економічної діяльності. ТДВ «Яготинський маслозавод» відноситься до підприємств харчової промисловості, що спеціалізуються на переробці молока та виробництві молочної продукції.

Асортимент продукції. Асортимент включає масло вершкове, сметану, йогурти, молоко пастеризоване, кефіри, ряжанку та інші кисломолочні продукти. Підприємство орієнтується як на внутрішній ринок України, так і на експорт.

Основні постачальники сировини. Сировина (молоко) надходить від фермерських господарств, молочних кооперативів та великих фермерських підприємств з довготривалими партнерськими угодами. Основні постачальники розташовані в екологічно чистих регіонах, що забезпечує високу якість сировини.

Ключові покупці готової продукції. Продукція реалізується через мережі великих супермаркетів, оптових дистриб'юторів, спеціалізовані магазини та експорт до країн ближнього зарубіжжя.

Виробнича структура. Підприємство складається з основних цехів (приймально-апаратний цех, сирний цех, масло цех, ВіП цех, цех переробки сироварки, гофротарний цех, цех УПМ), а також складів для зберігання сировини та готової продукції.

Схема управління підприємством. Керівництво складається з генерального директора, який координує роботу всіх підрозділів, відділу виробництва, відділу продажу, відділу постачання та бухгалтерії. Організаційну структуру можна розглянути на рисунку 2.1.

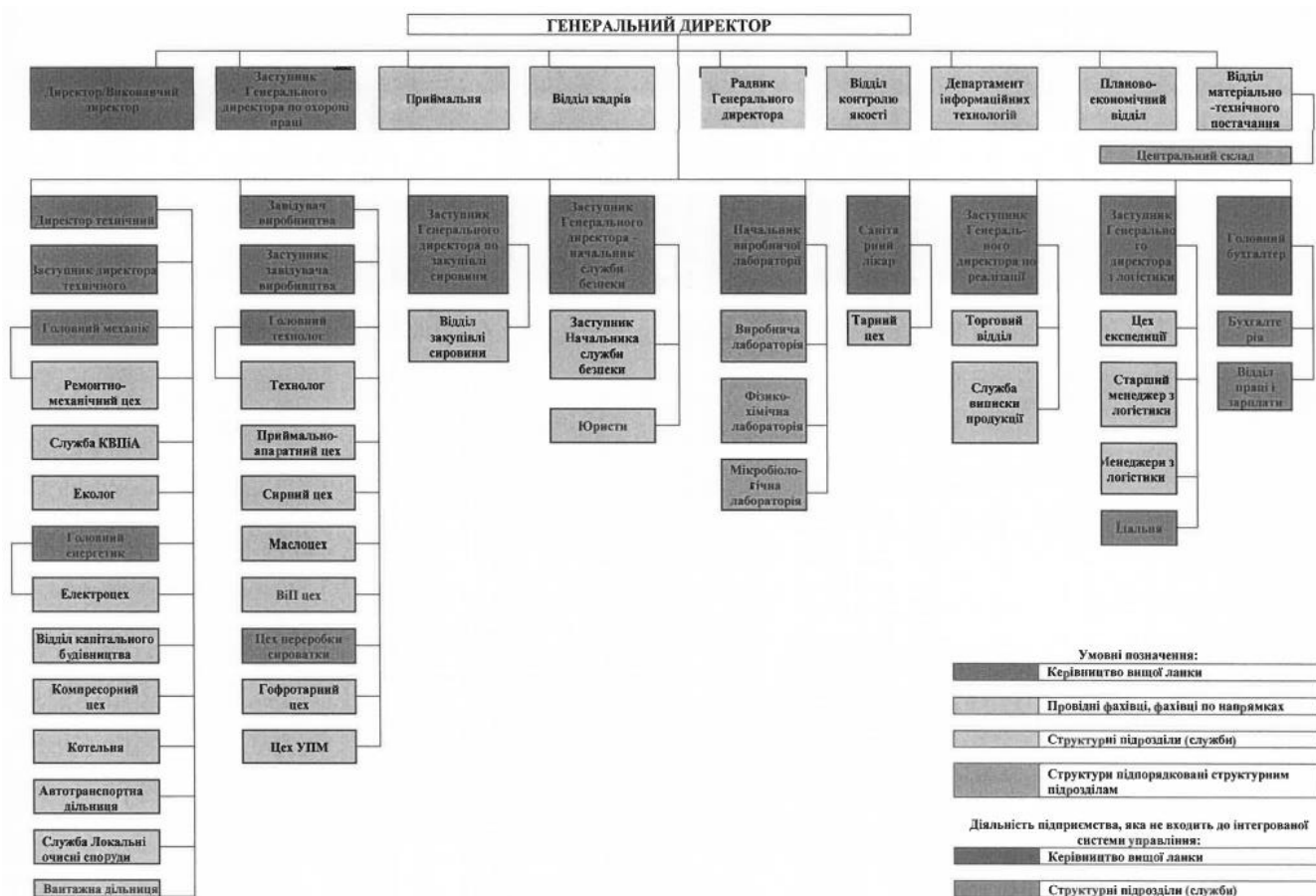

Рис. 2.1. Схема організаційної структури ТДВ «Яготинський маслозавод»

Техніко-економічний аналіз ТДВ «Яготинський маслозавод» за останні два роки проведено згідно фінансових звітів. (Додаток Е, Додаток Є, Додаток Ж, Додаток З). Чистий дохід від реалізації продукції, за 2023 рік, склав 4 857 266 тис. грн., що на 30,0% більше показника за 2022 рік. Показник Прибуток до оподаткування склав 308 855 тис. три.

За 2023 рік виконання плану виробництва можна оцінити оцінкою «задовільно». Процес виробництва продукції здійснюється відповідно до планів виробництва.

В порівнянні з виробництвом за 2022 рік виробництво в 2023р становило: сирково - творожна група -121%, цільномолочна група продукції розділена на: кисломолочну групу - 140%, групу «Молоко» -111%, групу «Сметана» -106%, масла - 87% .

Найбільше зниження виробництва в порівнянні з виробництвом в 2022 року спостерігається по Маслу вершковому, що відбулося через зменшення надходження вершків з ТОВ «Пирятинський сирзавод».

В 2023 році введені нові асортиментні позиції: біфідойогурт 1,5%; нові смаки йогуртів - вишня-злаки, лісові ягоди, злаки, манго-маракуйя, ніжний, персик-маракуйя, масло 62% фас.180гр., масло безлактозне 73%, масло безлактозне 82,5%, сир безлактозний 5%.

Організація облікової та аналітичної роботи. Розглянемо схему управління бухгалтерією на рисунку 2.2. та визначимо основні посадові обов'язки працівників для ТДВ «Яготинський маслозавод»:

Рис.2.2. Схема управління бухгалтерією

Головний бухгалтер - відповідає за загальне управління бухгалтерською службою підприємства, контроль за обліковими процесами та координацію роботи всіх відділів бухгалтерії.

Відділ фінансового обліку.

Бухгалтер з обліку розрахунків з покупцями та постачальниками - веде облік розрахунків з дебіторами та кредиторами, забезпечує своєчасність платежів і точність розрахунків.

Бухгалтер з обліку товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) - відповідає за облік запасів, матеріалів, продукції, що є на складі, і проводить інвентаризацію.

Бухгалтер з обліку основних засобів та амортизації - обліковує основні засоби, розраховує амортизацію та забезпечує своєчасне списання та введення в експлуатацію.

Відділ управлінського обліку.

Бухгалтер з обліку витрат і калькулювання собівартості - відстежує виробничі витрати, проводить калькуляцію собівартості продукції та готує звіти для керівництва.

Бухгалтер з обліку доходів і витрат - контролює фінансові результати підприємства, веде облік операційних і фінансових доходів та витрат.

Контрольний відділ (або аудит).

Ревізор або контролер бухгалтерії - проводить внутрішні перевірки бухгалтерського обліку, забезпечує відповідність записів внутрішнім нормативам і вимогам законодавства.

Розглянемо посадові обов'язки працівників.

Головний бухгалтер: керує бухгалтерською службою, несе відповідальність за точність бухгалтерської звітності, контролює виконання бухгалтерських процедур, впроваджує та оновлює облікову політику підприємства.

Бухгалтер з обліку розрахунків з покупцями та постачальниками: проводить облік усіх взаєморозрахунків, контролює строки оплати за договорами, оформлює первинну документацію щодо дебіторської та кредиторської заборгованості.

Бухгалтер з обліку ТМЦ: веде облік матеріальних запасів, проводить інвентаризацію на складах, забезпечує облік надходжень та відпуску ТМЦ.

Бухгалтер з обліку основних засобів та амортизації: відповідає за облік основних засобів і нематеріальних активів, розраховує амортизацію, веде облік операцій із введення, вибуття та списання основних засобів.

Бухгалтер з обліку витрат і калькулювання собівартості: Проводить облік прямих і непрямих виробничих витрат, формує собівартість продукції, готує калькуляційні звіти.

Ревізор або контролер бухгалтерії: здійснює перевірки правильності ведення обліку, виявляє можливі помилки або зловживання, розробляє рекомендації для покращення облікових процедур.

Оцінка наказу про облікову політику. Аналізуючи основні положення наказу про облікову політику ТДВ «Яготинський маслозавод» (Додаток И), можна виділити кілька ключових аспектів, що сприяють ефективній організації бухгалтерського обліку та наданню достовірної інформації для фінансової звітності.

Організація обліку. Встановлена журнально-ордерна система обліку є достатньо універсальною, що полегшує облік операцій, використовуючи програмні комплекси. Приділено увагу обліку активів і зобов'язань за різними видами діяльності, що забезпечує правильне відображення операцій за податковими та звільненими від ПДВ операціями.

Розподіл обов'язків і підпис документів. Положення чітко регламентує права першого і другого підпису, визначаючи підпорядкованість та порядок заміни. Це сприяє відповідальності й забезпечує контроль за достовірністю документів у разі відсутності керівників.

Документообіг. Введення графіку документообігу та використання внутрішніх актів у разі відсутності первинних документів на дату балансу є важливим елементом, що сприяє безперервності облікового процесу та зменшує ризики втрати даних.

Інвентаризація. Регулярні інвентаризації та чітко визначений склад комісії забезпечують перевірку фактичної наявності активів і зобов'язань. Особливу увагу

приділено інвентаризації на кінець року, що допомагає уникати помилок у звітності.

Оцінка і переоцінка активів. Положення про переоцінку основних засобів у разі відхилення їх вартості від справедливої на 10% відповідає вимогам об'єктивності. Такий підхід дозволяє уникати завищення чи заниження вартості активів.

Методи амортизації. Обраний прямолінійний метод амортизації, а також амортизація в першому місяці використання для малоцінних активів, відповідають потребам підприємства щодо швидкого відображення зносу об'єктів. Це спрощує розрахунки та оптимізує податкові витрати.

Методи обліку запасів. Використання методу ФІФО для оцінки запасів та виділення транспортно-заготівельних витрат окремо, сприяють ефективному контролю за собівартістю продукції та витратами на її виробництво.

Резерви і забезпечення. Наказ передбачає створення резервів для покриття сумнівних боргів, відпусток та гарантійних зобов'язань, що допомагає уникнути надмірного податкового навантаження та відповідає загальноприйнятим принципам обачності в обліковій практиці.

З точки зору теми розрахунків з покупцями, важливими є положення щодо:

- Застосування методу абсолютної суми сумнівної заборгованості для розрахунку резерву сумнівних боргів, що дозволяє більш точно оцінювати сумнівні борги, зменшуючи ризик завищення дебіторської заборгованості.
- Резерв на відпустки для уникнення додаткових зобов'язань перед працівниками, що також захищає підприємство від неочікуваних витрат.

Наказ про облікову політику ТДВ «Яготинський маслозавод» містить комплексне і послідовне описання основних принципів обліку, яке відповідає вимогам законодавства України та забезпечує достатню гнучкість і надійність.

2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки

Аналіз діяльності підприємства є ключовим елементом для оцінки його конкурентоспроможності, фінансової стійкості та можливостей розвитку. Дослідження техніко-економічних показників дозволяє зрозуміти основні тенденції та ефективність роботи, виявити проблеми й сили. Аналіз фінансового стану дає можливість оцінити здатність підприємства виконувати зобов'язання, ефективно управляти активами та капіталом, що є основою для прийняття стратегічних рішень.

Далі пропонуємо детальний огляд діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022–2023 роки.

Аналіз техніко-економічних показників дає можливість оцінити загальну результативність виробничої та збутової діяльності підприємства. Він дозволяє ефективно використовувати ресурси та як підприємство реагує на зовнішні виклики, такі як зміни потреби, конкуренції або економічної ситуації. Проведемо аналіз динаміки основних техніко-економічних показників в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки

№ зп	Назва показника	Одиниця виміру	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхил.	Темп приросту, %
1	Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	тис. грн	3 736 091	4 857 266	1 121 175	30,0
2	Середня спискова чисельність працівників	Чол.	921	921	0	0
3	Фонд оплати праці	Тис. грн.	195 918	249 790	53 872	27,5
4	Середньорічна продуктивність праці	тис. грн/особу	4 056	5 271	1 215	29,9
5	Середня місячна заробітна плата	тис. грн /особу	17 736	22 616	4 880	27,5
6	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн	601 229	655 025	53 796	8,9
7	Фондовіддача	Грн./грн.	6,22	7,41	1,19	19,1
8	Середньорічна вартість оборотних засобів	Грн./грн.	1 608 207	1 717 107	108 900	6,8

№ зп	Назва показника	Одиниця виміру	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхил.	Темп приросту, %
9	Коефіцієнт обертання оборотних засобів	Обертів	2,32	2,83	0,51	21,9
10	Власний капітал	тис. грн	685040	940195	255155	37,2
11	Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	тис. грн	3 090 847	3 979 309	888 462	28,7
12	Операційні витрати	тис. грн	3 152 908	3 910 212	757 304	24,0
13	Матеріальні витрати	тис. грн	2 634 094	3 246 084	611 990	23,2
14	Матеріаловіддача	Грн./грн	1,42	1,5	0,08	5,6
15	Витрати на одну грн реалізованої продукції	Коп.	82,73	81,92	-0,81	-0,98
16	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн	645 244	877 957	232 713	36,1
17	Адміністративні витрати	тис. грн	37 602	44 464	6 862	18,3
18	Витрати на збут	тис. грн	296 742	367 149	70 407	23,7
19	Чистий фінансовий результат (прибуток (збиток))	тис. грн	155 639	255 160	99 521	63,9
20	Рентабельність активів	%	7,7	11,8	4,1	X
21	Рентабельність реалізованої продукції	%	4,2	5,3	1,1	X
22	Рентабельність власного капіталу	%	22,7	27,1	4,4	X

Пояснення розрахунків показників:

Фондовіддача: Чистий дохід від реалізації / Середньорічна вартість основних засобів;

Коефіцієнт обертання оборотних засобів: Чистий дохід від реалізації / Середньорічна вартість оборотних засобів;

Матеріаловіддача: Чистий дохід від реалізації / Матеріальні витрати;

Витрати на 1 грн реалізованої продукції: Собівартість реалізованої продукції / Чистий дохід від реалізації;

Рентабельність активів: Чистий прибуток / Балансова вартість активів × 100;

Рентабельність реалізованої продукції: Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації × 100;

Рентабельність власного капіталу: Чистий прибуток / Власний капітал × 100.

На основі повної таблиці з техніко-економічними показниками **основні висновки** можна розділити за кількома ключовими напрямками:

1. Дохідність та ефективність реалізації

Чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 30%, що збільшилося про збільшення обсягів продажу та/або зростання ціни. Це позитивний результат, який демонструє зростання конкурентоспроможності підприємства.

Собівартість реалізованої продукції зросла на 28,7%, що є помірним показником, оскільки зростання доходу збільшилося на зростання витрат. Це сприяло збільшенню валового прибутку на 36,1%.

Рентабельність реалізованої продукції зросла на 1,1%, що зменшується на збільшення прибутку з кожної гривні реалізованої продукції.

2. Ефективність управління ресурсами

Фондовіддача зросла на 19,1%, досягнувши 7,41 грн на 1 грн основних засобів. Це означає, що підприємство стало ефективніше використовувати свої основні засоби.

Коефіцієнт обертання оборотних засобів збільшився на 21,9% (до 2,83 обертів), що призводить до прискорення обороту оборотних активів.

Матеріаловіддача зросла на 5,6%, що є показником підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.

3. Управління витратами

Витрати на 1 грн реалізованої продукції зменшилися на 0,81 копійку або на 0,98%, що вказує на оптимізацію собівартості та операційних витрат.

Адміністративні витрати зросли на 18,3%, але їх частка в чистому доході зменшилася діяльності, що працює про контроль витрат при збільшенні обсягів.

Витрати на збут зросли на 23,7%, що, ймовірно, пов'язано зі збільшенням масштабів реалізації продукції. Це природне зростання для підприємства, яке активно розширює ринки збуту.

4. Результативність діяльності

Чистий фінансовий результат (прибуток) зріс на 63,9%, до 255 160 тис. грн, що значно підвищує темпи росту доходів. Це демонструє суттєве покращення операційної ефективності.

Рентабельність активів зросла на 4,1%, що сприяє покращенню використання всього майна підприємства для генерування прибутку.

Рентабельність власного капіталу збільшилася на 4,4%, що вказує на високий рівень доходності для власників підприємства.

5. Соціальна складова

Фонд оплати праці зріс на 27,5%, що відповідає зростанню доходів підприємства.

Середньомісячна заробітна плата працівників зросла на 27,5%, до 22 616 грн, що є позитивним соціальним фактором та стимулює продуктивність персоналу.

Середньорічна продуктивність праці зросла на 29,9%, до 5 271 тис. грн на одного працівника, що вказує на підвищення ефективності роботи персоналу.

Загальні висновки:

Підприємство демонструє динамічний розвиток у 2023 році:

Економічна ефективність зростає за рахунок збільшення доходів, зменшення витрат на одиницю продукції та раціональному використанню ресурсів.

Фінансова стійкість посилюється за рахунок збільшення власного капіталу на 37,2% та збільшення рентабельності капіталу.

Соціальна відповідальність проявляється у значному зростанні заробітної плати, що забезпечує стабільність персоналу.

Є можливості для подальшого зниження витрат на збут та оптимізації адміністративних витрат.

Рекомендації:

Посилити контроль за витратами на збут, щоб забезпечити їх пропорційний приріст до доходів.

Оновити основні засоби, після середньорічної вартості основних засобів зростає більше, ніж чистий дохід.

Активізувати інвестиції в оборотні активи, зокрема в готову продукцію, для прискорення оборотного капіталу.

Аналіз фінансового стану. Фінансовий стан відображає поточну стабільність і платоспроможність підприємства. Оцінка ліквідності показує, наскільки компанія готова виконати короткострокові зобов'язання, тоді як фінансова стійкість демонструє її здатність забезпечувати тривалу діяльність. Цей

аналіз дозволяє виявити ризики, пов'язані з використанням позикового капіталу, та вказує на потребу в реінвестиціях чи залученні додаткових коштів. Таблиця 2.2. демонструє оцінку ліквідності.

Таблиця 2.2

Аналіз ліквідності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки

Показник	Формула	2022 рік	2023 рік	Нормативне значення	Оцінка
Поточна ліквідність	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	1,47	1,74	>1	Позитивний тренд
Швидка ліквідність	(Оборотні активи - Запаси) / Поточні зобов'язання	1,26	1,56	>1	Стабільність
Коефіцієнти автономії	Власний капітал / Валюта балансу	0,34	0,43	>0,5	Потрібне покращення

Оцінка рентабельності та фінансової стійкості. Рентабельність є індикатором ефективності роботи підприємства - вона показує, скільки прибутку приносить кожна одиниця вкладених ресурсів, розглянемо аналіз рентабельності в таблиці 2.3. Аналіз стійкості дозволяє оцінити здатність підприємства протистояти економічним шокам і підтримувати фінансову стабільність. Це ключовий аспект для інвесторів та партнерів, який оцінює надійність співпраці розглянемо.

Таблиця 2.3

Аналіз рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки

Показник	Формула	2022 рік	2023 рік	Оцінка
Рентабельність активів (%)	Чистий прибуток / Середньорічні активи	7,7	11,8	Зростання
Рентабельність продажів (%)	Чистий прибуток / Чистий дохід	4,2	5,3	Позитивний тренд

Оцінка фінансової стійкості:

Позиційний капітал значний, але кожна тенденція до зменшення довгострокових кредитів.

Власний капітал зріс на 37%, що забезпечує фінансову стійкість підприємства.

Нерозподілений прибуток збільшився на 255 160 тис. грн, що сприяє самофінансуванню.

Висновки: Позитивна динаміка зростання прибутковості та ліквідності. Ефективне управління витратами забезпечило зростання рентабельності. Проблемою залишається висока залежність від позикового капіталу.

Рекомендації:

1. Оптимізація кредитного портфеля: спрямувати прибуток на погашення дорогих кредитів.

2. Інвестиції в основні засоби: переглянути повністю активи для оновлення обладнання.

3. Розширення ринків збуту: зосередитись на експортних можливостях та інноваційних продуктах.

2.3. Методологічні та практичні основи аналізу собівартості продукції ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки

Мета аналізу. Виявлення резервів для зниження собівартості продукції та підвищення ефективності використання ресурсів, оцінка доцільності витрат та їх впливу на фінансові результати діяльності підприємства. Забезпечення інформаційної бази для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат.

Документи для аналізу собівартості продукції:

Розрахунки планової та фактичної собівартості продукції - документи для аналізу відхилень планової собівартості від фактичної.

Звіт про витрати на виробництво - деталізований звіт, який показує структуру витрат.

Відомість калькулювання собівартості продукції - для порівняння та аналізу фактичної собівартості по кожному продукту.

Звіти про використання сировини, матеріалів та праці - звіти для аналізу ефективності використання ресурсів.

Зведені відомості про витрати по центрах відповідальності - для оцінки витрат по кожному підрозділу.

Завдання аналізу витрат:

1. Оцінка рівня витрат - визначення їх динаміки, структури та відповідності плановим показникам. Аналіз структури собівартості. Цей етап передбачає визначення частки кожного виду витрат у загальній собівартості продукції. Для цього витрати класифікують за основними статтями (наприклад, матеріальні витрати, витрати на оплату праці, загальновиробничі витрати тощо). Аналіз структури дозволяє оцінити, які елементи витрат займають найбільшу частку, що допомагає сконцентрувати увагу на найбільш вагомих статтях для подальшої оптимізації. Наприклад, надмірно високі матеріальні витрати можуть свідчити про необхідність пошуку дешевших постачальників або впровадження ресурсозберігаючих технологій.

2. Оцінка динаміки собівартості. На цьому етапі проводиться порівняння показників собівартості продукції за різні звітні періоди (місяці, квартали, роки). Метою є визначення загальних тенденцій: чи зростає собівартість, чи спостерігається її зниження. Особливу увагу приділяють встановленню причин змін. Зростання собівартості може бути обумовлене, наприклад, подорожчанням сировини чи енергоносіїв, тоді як її зниження може свідчити про успішність заходів з оптимізації витрат.

Виявлення факторів впливу - аналіз чинників, які впливають на формування витрат, зокрема зміни обсягів виробництва, ціни на ресурси, технології тощо. Факторний аналіз собівартості. Цей метод дозволяє детально оцінити вплив окремих факторів на зміну собівартості. До таких факторів можуть належати: обсяги виробництва, ціни на ресурси, продуктивність праці, рівень технологічного обладнання тощо. Факторний аналіз допомагає встановити, який із факторів має найбільший вплив, а також виявити залежність між змінами в собівартості та

окремими елементами виробничого процесу. Наприклад, зниження витрат на оплату праці може бути результатом автоматизації виробничих процесів.

3. Вивчення економічних елементів витрат - оцінка витрат за такими елементами, як матеріальні ресурси, трудові витрати, амортизація, енергія тощо.

4. Дослідження статей калькуляції - аналіз витрат за калькуляційними статтями (сировина, заробітна плата, накладні витрати) для неефективних або знижених витрат. Метод обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції – це прийоми організації, документування та відображення виробничих витрат, які забезпечують визначення фактичної собівартості продукції та необхідну інформацію для контролю за процесом формування собівартості продукції [24].

5. Оцінка рентабельності - визначення ефективності використання витрат у розрізі окремих видів продукції чи сегментів діяльності.

6. Виявлення резервів зниження собівартості. Головною метою аналізу є визначення шляхів оптимізації витрат. На цьому етапі встановлюються резерви, які можуть бути використані для зниження собівартості без втрати якості продукції. Це можуть бути, наприклад, впровадження енергоефективних технологій, скорочення втрат сировини під час виробництва, удосконалення логістичних процесів, підвищення кваліфікації персоналу тощо. Зниження собівартості дозволяє підприємству збільшити прибутковість і підвищити свою конкурентоспроможність на ринку.

7. Розробка рекомендацій - пропозиції щодо скорочення витрат, раціоналізації видаткової структури та підвищення ефективності діяльності.

Аналіз собівартості дає змогу виявити резерви зниження витрат і підвищення ефективності виробництва. **Основні напрямки аналізу:**

Горизонтальний аналіз - порівняння витрат за періодами.

Вертикальний аналіз - дослідження часток витрат в загальній структурі собівартості.

Факторний аналіз - оцінка впливу окремих факторів на зміну собівартості.

Послідовність проведення аналізу витрат:

1. Збір вихідних даних: Звіти про фінансово-господарську діяльність (звіт про фінансові результати, калькуляції собівартості), аналітичні дані щодо витрат за економічними елементами та статтями розрахунків.

2. Аналіз загального рівня витрат: Визначення абсолютної та повної динаміки витрат, співвідношення витрат до виручки, обсягів виробництва та прибутковості.

3. Структурний аналіз витрат: Оцінка частки кожного економічного елемента у загальній сумі витрат, аналіз змін у структурі витрат у часі.

4. Факторний аналіз витрат: Визначення впливу змін обсягів виробництва, ціни на ресурси, рівня продуктивності праці на рівень витрат, використання методу ланцюгових підстановок, кореляційного аналізу тощо.

5. Дослідження станів розрахунку: Порівняння планових та фактичних витрат за статтями, виявлення відхилень та причини їх виникнення.

6. Оцінка ефективності використання ресурсів: Аналіз витрат на одиницю продукції, виявлення відмови у використанні матеріалів, енергії та трудових ресурсів.

7. Висновки та розробка рекомендацій: Формування пропозиції щодо зниження витрат, розробка заходів для підвищення ефективності управління витратами.

Даний підхід аналізу дозволяє всебічно оцінити витрати підприємства.

На основі даних фінансової звітності ТДВ «Яготинський маслозавод» проведемо економічний аналіз собівартості продукції, динаміки основних показників, а також надамо пропозиції щодо вдосконалення діяльності підприємства. Аналіз динаміки операційних витрат проведемо з допомогою таблиці 2.4.

**Аналіз динаміки операційних витрат на собівартість реалізованої продукції
ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки**

Фактор	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, +/-	Темп приросту, %
Матеріальні витрати, тис. грн.	3 246 084	2 634 094	611 990	23,23
Витрати на оплату праці, тис. грн.	249790	195918	53872	27.50
Амортизація	75141	73423	-1718	-2.29
Інші операційні витрати, тис. грн.	200416	288693	88277	44.05

Висновки по таблиці 2.4:

1. Матеріальні витрати (+611990 тис. грн, +23.23%): Основний фактор зростання собівартості. Це може бути спричинено збільшенням вартості сировини чи підвищенням обсягів виробництва.
2. Витрати на оплату праці (+53,872 тис. грн, +27.50%): Значне зростання, ймовірно, пов'язане із підвищенням заробітної плати або збільшенням штату працівників.
3. Амортизація (-1,718 тис. грн, -2.29%): Невелике зниження може свідчити про старіння основних засобів або відсутність значних інвестицій в оновлення обладнання.
4. Інші операційні витрати (+88,277 тис. грн, +44.05%): Значне зростання потребує додаткового аналізу. Можливо, зросли витрати на логістику, енергоносії або інші послуги.

Для візуалізації отриманих даних розглянемо графіки з допомогою рисунку 2.3 який представлено у вигляді кругової діаграми, яка демонструє частки витрат (матеріальні, зарплата, амортизація, інші операційні витрати) у загальній собівартості та рисунку 2.4 у вигляді стовпчастого графіка, що дозволяє оцінити зміни витрат у кожній категорії.

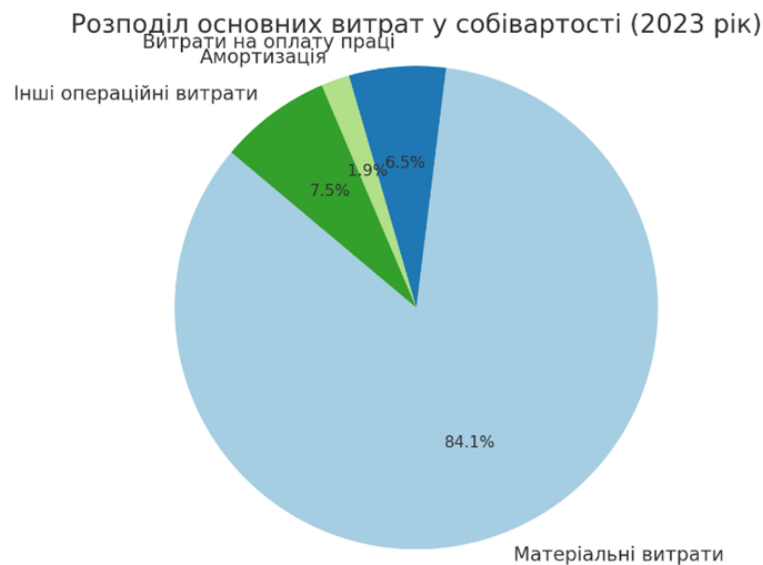

Рис.2.3 Структура операційних витрат ТДВ «Яготинський маслозавод» у собівартості за 2023 рік

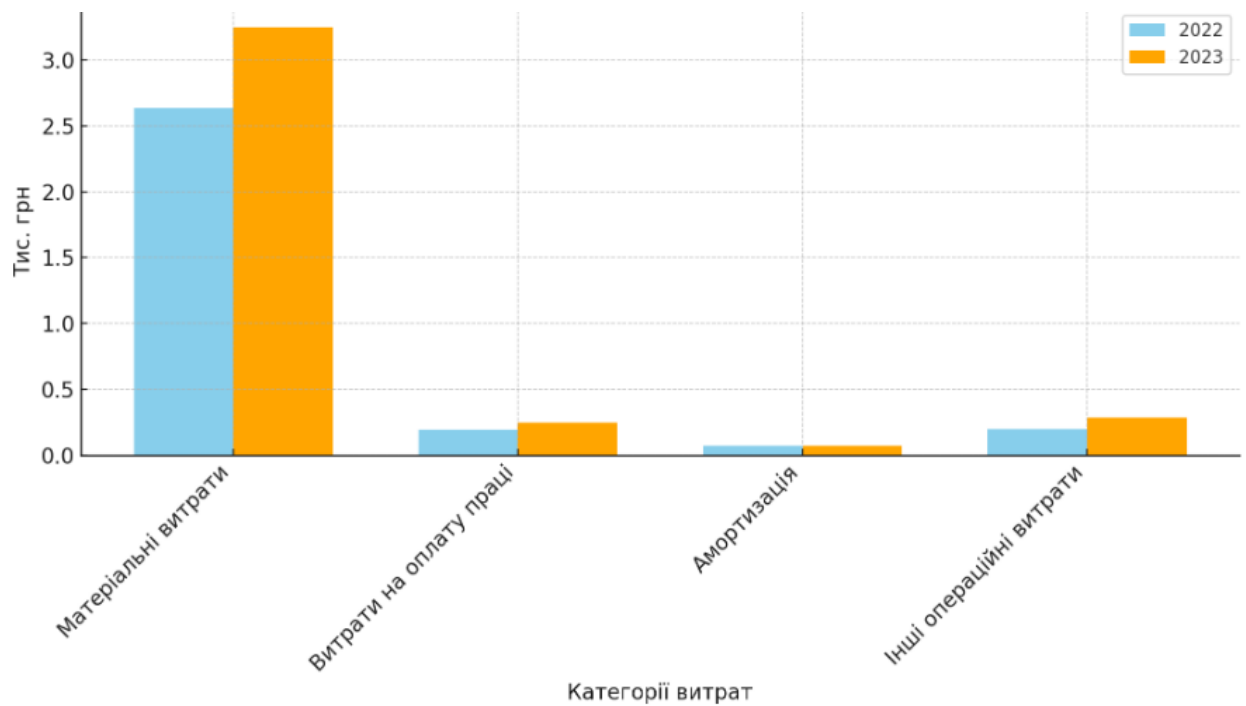

Рис.2.4. Динаміка операційних витрат ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки.

Варто провести **аналіз структури та динаміки економічних елементів витрат**. Даний аналіз витрат на ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки є ключовим інструментом для підвищення економічної ефективності підприємства. Він також розширює проблемні зони, знаходить резерви для оптимізації витрат і

розвиває підприємство до викликів ринку. Провернений аналіз можна розглянути з допомогою таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз структури і динаміки економічних елементів витрат на ТДВ

«Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки

№ п/п	Елементи операційних витрат	2022 рік		2023 рік		Відхилення		Темп росту, %
		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	абсолютне, тис. грн.	В пунктах структури, %	
1	Матеріальні витрати	2634094	84,8	3246084	84,2	611990	-0,6	23,23
2	Витрати на оплату праці	195918	6,3	249790	6,8	53872	0,5	27,50
3	Відрахування на соціальні заходи	39184	1,3	49958	1,3	10774	0,0	27,50
4	Амортизація	75141	2,4	73423	1,9	-1718	-0,5	-2,29
5	Інші операційні витрати	200416	6,4	288693	7,5	88277	1,1	44,05
6	Разом	3144,753	100,0	3907,948	100,0	763,195	0,0	24,26

Висновки аналізу:

Матеріальні витрати мають найбільшу питому вагу у структурі витрат (84,2% у 2023 році), проте їх частка дещо зменшилась (-0,6 п.п.), що свідчить про зростання ролі інших видів витрат.

Витрати на оплату праці збільшились як у грошовому вираженні (+53872 тис. грн), так і у структурі (+0,5 п.п.), що свідчить про можливе підвищення середньої зарплати чи збільшення чисельності працівників.

Відрахування на соціальні заходи залишилися стабільними у структурі (1,3%), проте зросли пропорційно до витрат на оплату праці.

Амортизація зменшилась на 2,29%, що може бути наслідком вибуття основних засобів або змін в методах нарахування.

Інші операційні витрати суттєво зросли (+88277 тис. грн), що збільшило їх частку у структурі на 1,1 п.п. Потрібен окремий аналіз джерел цього зростання.

Проведемо **аналіз собівартості продукції за статтями розрахунків**. Він є одним із ключових інструментів управління витратами на підприємстві.

Даний аналіз є критичним для ТДВ «Яготинський маслозавод», оскільки дає можливість:

- визначити основні резерви зниження витрат;
- підвищити рентабельність і конкурентоспроможність продукції;
- ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

Без цього аналізу підприємство ризикує втратити контроль над витратами, що може призвести до зниження прибутковості та фінансової стійкості. Розглянемо проведений аналіз у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз собівартості продукції за статтями калькуляції на ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки

№ пп	Калькуляційна стаття	Фактично вироблена продукція, тис. грн.		Відхилення від розрахункової вартості, тис. грн.	Структура собівартості продукції	
		за розрахунковою собівартістю	за фактичною собівартістю		за розрахунками	фактично
1	Сировина і основні матеріали	2400	2900	+500	+20,83	+4,7
2	Транспортно-заготівельні витрати	150	180	+30	+20,00	+0,2
3	Паливо і енергія на технологічні цілі	100	120	+20	+20,00	+0,2
4	Основна і додаткова заробітна плата виробничих робітників	200	240	+40	+20,00	+0,3
5	Відрахування на державне соціальне страхування	50	60	+10	+20,00	0,0
6	Витрати на утримання і	50	50	0	0,00	-0,2

№ пп	Калькуляційна стаття	Фактично вироблена продукція, тис. грн.		Відхилення від розрахункової вартості, тис. грн.	Структура собівартості продукції	
		за розрахунковою собівартістю	за фактичною собівартістю		за розра- хунками	фактичн о
	експлуатацію обладнання					
7	Загальновиробничі витрати	50	70	+20	+40,00	+0,3
8	Втрати від браку	0	20	+20	-	+0,5
9	Виробнича собівартість продукції	3 000	3 640	+640	+21,33	0,0

Висновки аналізу:

1. Сировина і основні матеріали - це основний фактор зростання собівартості продукції. Відхилення становить +500 тис. грн, що відповідає приросту 20,83% у грошовому вираженні та +4,7% у структурі.

2. Транспортно-заготівельні витрати: збільшилися на +30 тис. грн або 20%.

3. Паливо і енергія на технологічні цілі: приріст на +20 тис. грн або 20%, зберігаючи стабільну структуру.

4. Заробітна плата виробничих робітників і відрахування на соцстрах: приріст заробітної плати склав +40 тис. грн, що є прямим наслідком підвищення зарплат або збільшення штату, відрахування зросли пропорційно (+10 тис. грн).

5. Витрати на утримання і експлуатацію обладнання: лишилися стабільними в абсолютному вираженні, але їх частка у структурі зменшилась.

6. Втрати від браку: новий фактор у 2023 році, що вплинув на збільшення собівартості на 20 тис. грн (+0,5% у структурі).

7. Загальна виробнича собівартість продукції: зросла з 3 000 тис. грн до 3 640 тис. грн, що становить приріст +21,33%.

Тепер проведемо **аналіз витрат на 1 грн реалізованої продукції**. Даний аналіз є інструментом управлінського обліку та фінансового аналізу. Він дозволяє

підприємству оцінити ефективність використання ресурсів і шляхи оптимізації витрат. **Ось основні причини, чому такий аналіз необхідний:**

Оцінка економічної ефективності. Показник витрат на 1 грн реалізованої продукції дозволяє визначити, скільки підприємство випускає на кожен гривню доходу. Змінення цього показника ефективності про зростання ефективності виробничої та фінансової діяльності.

Контроль за собівартістю. Аналіз дозволяє відстежувати, як змінюється собівартість реалізованої продукції в динаміці. Виявлення зростання витрат швидко реагувати, скорочувати зайві витрати та оптимізувати ресурси.

Оцінка рентабельності. Чим нижчі витрати на 1 грн реалізованої продукції, тим більший залишається чистий прибуток на кожен гривню доходу. Цей показник показує загальну рентабельність підприємства, що важливо для його довгострокового розвитку.

Виявлення факторів, які впливають на витрати. Аналіз дозволяє розділити витрати на змінні (залежати від обсягу виробництва) та постійні (адміністративні, орендні тощо). Це підтверджує, які витрати можна скоротити, а які є обов'язковими.

Прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Аналіз витрат на 1 грн реалізованої продукції забезпечення управління інформацією для:

- Оптимізація виробничих процесів;
- Перегляд цінової політики;
- Планування бюджету;
- Інвестиції в більш ефективні технології.

Зіставлення з галузевими стандартами. Порівняння витрат на 1 грн продукції з аналогічними показниками в галузі дозволяє оцінити конкурентоспроможність підприємства.

Моніторинг впливу зовнішніх факторів. Коливання витрат може бути пов'язане зі змінами ціни на ресурси, інфляцією або підвищенням тарифів на енергоносії. Аналіз ситуації вчасно адаптуються до змін у зовнішньому середовищі.

Проведення аналізу витрат на 1 грн реалізованої продукції дозволяє підприємству системно підходити до управління витратами, підвищувати ефективність діяльності та забезпечити фінансову стабільність. Це ключовий інструмент для збереження конкурентних позицій на ринку та досягнення стратегічних цілей. Розглянемо даний аналіз в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз витрат на 1 грн. реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки

Назва статті	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, +/-	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	3 736 091	4 857 266	1 121 175	30,0
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	3 090 847	3 979 309	888 462	28,7
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), копійок	82,73	81,92	-0,81	-0,98
Адміністративні витрати, тис. грн.	37 602	44 464	6 862	18,3
Інші операційні витрати, тис. грн.	296 742	367 149	70 407	23,7

Висновки аналізу:

1. Ефективність реалізації продукції:

Чистий дохід від реалізації зростає на 30%, що збільшується про розширення обсягів діяльності та зростання ринку збуту.

Собівартість реалізації збільшилася на 28,7%, однак темпи її росту нижчі за темпи зростання доходу. Це свідчить про позитивну динаміку контролю витрат.

2. Оптимізація витрат:

Витрати на 1 грн реалізованої продукції зменшилися на 0,98% або на 81 копійку, що призвело до оптимізації виробничих процесів та зниження питомих витрат.

Адміністративні витрати зросли на 18,3%, але їх приріст суттєво нижчий за темп приросту доходу, що говорить про ефективний менеджмент.

3. Інші операційні витрати:

Інші операційні витрати зросли на 23,7%, ймовірно, через розширення масштабів діяльності або вплив зовнішніх економічних факторів.

Рекомендації:

Посилити контроль над операційними витратами для підвищення їх рентабельності.

Підтримувати позитивну тенденцію зменшення витрат на одиницю реалізованої продукції.

Інвестувати в оптимізацію виробничих процесів, щоб продовжити скорочення собівартості.

Висновки до розділу II

Позиція на ринку. Підприємство є одним із лідерів молокопереробної галузі України, з асортиментом продукції, орієнтованим на внутрішній ринок і експорт. Постійне впровадження інновацій, зокрема функціональних і безлактозних продуктів, підвищує конкурентоспроможність заводу.

Галузевий контекст. Молокопереробна галузь України стикається з викликами нестабільності цін на сировину, конкуренції з боку імпортової продукції та нерівномірною якістю молока. Це створює необхідність для підприємств у підвищенні ефективності, технологічного оновлення та диверсифікації ризиків.

Економічні результати за 2022–2023 роки.

Позитивна динаміка: Зростання чистого доходу на 30% у 2023 році свідчить про успішну політику збуту та зростання попиту.

Валовий прибуток збільшився на 36,1%, що підтверджує ефективне управління витратами та виробництвом.

Фінансова стійкість: Коефіцієнт поточної ліквідності зріс до 1,74, а швидкої – до 1,56, що свідчить про поліпшення платоспроможності. Рівень автономії залишився недостатнім (0,43), що вимагає заходів зі зменшення залежності від позикового капіталу.

Аналіз витрат і собівартості продукції.

Структура витрат: Найбільшу частку у витратах займають матеріальні витрати (84,2% у 2023 році), які збільшилися на 23,23%. Витрати на оплату праці

зросли на 27,50%, що свідчить про збільшення фонду оплати праці чи підвищення зарплат.

Собівартість продукції: Основним фактором збільшення собівартості є подорожчання сировини (+20,83%). Втрати від браку у 2023 році вперше враховані у розрахунках (+0,5% у структурі витрат), що вимагає уваги до якості виробництва.

Витрати на 1 грн реалізованої продукції: Зросли з 0,79 грн до 0,87 грн, що негативно вплинуло на рівень рентабельності.

Проблемні аспекти:

Залежність від сезонності: Виробничі плани залежать від коливань обсягів сировини, що ускладнює забезпечення стабільності витрат і якості продукції.

Застаріле обладнання: Зменшення амортизаційних витрат свідчить про недостатнє оновлення основних засобів, що може призвести до втрати конкурентоспроможності.

Високі інші операційні витрати: Їх приріст на 44,05% вимагає деталізованого аналізу та оптимізації.

Рекомендації:

Покращення ефективності: Інвестувати у модернізацію виробничих потужностей для зменшення витрат. Впровадити заходи зі зниження втрат від браку та оптимізації витрат на сировину.

Розширення ринків збуту: Активізувати експортну діяльність і розробити нові асортиментні лінії. Поглибити співпрацю з міжнародними партнерами.

Зміцнення фінансової стійкості: Реінвестувати прибуток у погашення дорогих кредитів. Оптимізувати структуру капіталу для зменшення частки позикових коштів.

Управління ризиками: Розробити стратегію, спрямовану на зменшення впливу сезонних коливань на виробництво. Впровадити системи моніторингу та аналізу витрат для швидкого реагування на зовнішні виклики.

РОЗДІЛ III. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Теоретичні аспекти аудиту собівартості продукції

Сутність аудиту собівартості продукції. Аудит (лат. audit - слухати) - перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання задля висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [25]. Аудит собівартості продукції - це систематична перевірка даних бухгалтерського обліку та звітності з метою встановлення достовірності витрат на виробництво продукції, правильності їх відображення у фінансових документах, відповідності нормативно-правовим вимогам і внутрішнім стандартам підприємства. Особливо важливим це є для підприємств харчової промисловості, де дотримання технологічних, економічних і правових вимог безпосередньо впливає на якість продукції та репутацію компанії.

Значення аудиту собівартості продукції. Аудит собівартості в харчовій промисловості має велике значення через:

1. Контроль витрат: забезпечення відповідності витрат нормативам, запобігання перевитратам.
2. Підвищення ефективності: виявлення слабких місць у витратах і розробка рекомендацій щодо їх оптимізації.
3. Покращення фінансової звітності: підтвердження достовірності фінансових показників для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.
4. Дотримання стандартів якості: перевірка правильності витрат на забезпечення стандартів виробництва харчових продуктів.

Документи для аудиту собівартості продукції:

- Акти звірки витрат сировини і матеріалів - перевірка обсягу та вартості використаних матеріалів.

- Звіти про інвентаризацію матеріальних цінностей - для перевірки наявності та відповідності облікових даних фактичним залишкам.
- Калькуляційні карти - документи, що підтверджують структуру собівартості кожного виду продукції.
- Звіт про витрати на виробництво з підписами відповідальних осіб - документ, що підтверджує затверджені витрати.
- Контрольні та аналітичні відомості - для виявлення відхилень у витратах від запланованих показників.
- Акти контрольного зважування - особливо актуально для харчової промисловості, оскільки дозволяє перевірити відповідність виходу продукції нормативам.
- Акти про списання бракованої продукції - документи, що підтверджують витрати, пов'язані з браком продукції.
- Акти інвентаризації незавершеного виробництва - підтверджують обсяг і вартість незавершеного виробництва на дату аудиту.

Ці документи є основою для проведення комплексного обліку, аналізу і аудиту собівартості продукції на підприємствах харчової промисловості.

Аудит собівартості продукції харчової промисловості відіграє важливу роль у підтвердженні точності облікових даних та оцінці ефективності витрат. Він сприяє виявленню помилок, відхилень від стандартів і нормативів, а також забезпечує достовірність інформації для прийняття управлінських рішень.

Основні етапи аудиту собівартості продукції.

Підготовчий етап:

Ознайомлення з діяльністю підприємства: аналіз технологічного процесу, структури витрат, основних видів продукції.

Вивчення облікової політики: аналіз методів оцінки запасів, розподілу загальновиробничих витрат, списання витрат.

Аналіз внутрішнього контролю: оцінка системи внутрішнього контролю на підприємстві для виявлення ризиків помилок або шахрайства.

Етап планування:

Розробка плану аудиту: визначення обсягу та послідовності аудиторських процедур з урахуванням специфіки харчової промисловості.

Вибір методів та інструментів аудиту: застосування вибіркового контролю, тестування відповідності облікових записів.

Основний етап (виконання аудиту):

Перевірка первинної документації: аналіз накладних, актів приймання сировини, відомостей з оплати праці та інших документів, що підтверджують витрати.

Оцінка правильності розподілу витрат: перевірка розподілу прямих та непрямих витрат між різними видами продукції.

Аналіз відповідності нормативам: порівняння фактичних витрат із запланованими нормами для виявлення відхилень.

Факторний аналіз відхилень: встановлення причин відхилень, зокрема підвищення витрат на сировину, перевитрати робочого часу тощо.

Аудит собівартості незавершеного виробництва: перевірка оцінки та обліку залишків незавершеного виробництва на кінець звітного періоду.

Завершальний етап:

Складання аудиторського висновку: формування звіту з описом виявлених відхилень, рекомендаціями щодо їх усунення.

Надання рекомендацій з оптимізації витрат: надання керівництву підприємства пропозицій щодо підвищення ефективності виробничих процесів і зниження собівартості.

Аудиторський звіт - документ, підготовлений суб'єктом аудиторської діяльності відповідно до міжнародних стандартів аудиту та вимог цього Закону за результатами аудиту фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності, комбінованої фінансової звітності) [26].

Аудит собівартості продукції дає можливість: Підвищити достовірність фінансової звітності - зниження ймовірності помилок і шахрайства. Оптимізувати витрати - зниження зайвих витрат та підвищення рентабельності продукції. Посилити контроль за витратами - своєчасне виявлення відхилень від нормативів.

Поліпшити управлінські рішення - надання надійної інформації для розробки стратегії зниження собівартості та підвищення прибутковості підприємства.

Дані аудиту слугують основою для розробки заходів з оптимізації виробничих процесів, що особливо важливо для підприємств харчової промисловості в умовах високої конкуренції та зростання цін на сировину й енергоносії.

Аудит собівартості забезпечує перевірку достовірності та об'єктивності облікових даних, виявляючи помилки та можливі порушення в обліку витрат.

Аудитори досліджують:

Повноту відображення витрат - перевіряється, чи враховані всі витрати.

Точність класифікації витрат - правильне віднесення витрат на прямі та непрямі.

Відповідність витрат обліковій політиці - облікова політика підприємства повинна відповідати стандартам, як національним, так і міжнародним.

Методологічні аспекти аудиту. Аудит собівартості продукції базується на таких принципах і методах:

Принципи аудиту:

- Принцип об'єктивності: аудитор має неупереджено оцінювати дані.
- Принцип конфіденційності: збереження комерційної таємниці підприємства.
- Принцип системності: охоплення всіх аспектів формування собівартості.
- Принцип відповідності стандартам: перевірка дотримання НП(С)БО, МСФЗ та внутрішніх регламентів.

Методи аудиту:

- Аналітичні методи: горизонтальний, вертикальний, факторний аналіз витрат.
- Документальна перевірка: дослідження первинних документів, бухгалтерських записів.
- Спостереження: відстеження процесів виробництва та обліку витрат.
- Перерахунки: перевірка арифметичних розрахунків витрат.

Особливості аудиту в харчовій промисловості. Харчова промисловість має специфічні особливості, які враховуються під час аудиту:

Залежність собівартості від якості сировини. Перевірка витрат на закупівлю, відповідності стандартам якості.

Сезонність виробництва. Аналіз впливу сезонних коливань на витрати.

Високий рівень контролю за безпекою продукції. Оцінка витрат на забезпечення санітарних норм, сертифікацію.

Швидкопсувний характер продукції. Перевірка витрат через псування, їх документування та облік.

Типові помилки та порушення. Під час аудиту собівартості виявляються типові помилки. Неправильна класифікація витрат, некоректний розподіл загальновиробничих витрат, недостатній облік витрат сировини або продукції, помилки в оцінці незавершеного виробництва.

Інформаційні технології в аудиті собівартості. Використання сучасних програмних продуктів, таких як ERP-системи (1С, SAP), дозволяє автоматизувати перевірку витрат, забезпечувати доступ до даних у режимі реального часу, знижувати ризик помилок і підвищувати точність аналізу.

Рекомендації за результатами аудиту. За результатами аудиту надаються рекомендації: вдосконалення облікової політики, автоматизація процесів обліку та контролю витрат, запровадження регулярного внутрішнього аудиту для оперативного виявлення відхилень.

Аудит собівартості продукції харчової промисловості є важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства. Він дозволяє виявити резерви зниження витрат, покращити облік витрат і оптимізувати управлінські рішення. Застосування сучасних технологій і методів підвищує якість аудиторських процедур і сприяє ефективному функціонуванню підприємства.

3.2. Організація проведення аудиту собівартості на ТДВ «Яготинський маслозавод»

Мета аудиту. Перевірка відповідності обліку витрат нормативним документам та політикам підприємства. Виявлення резервів для зниження собівартості. Надання рекомендацій для підвищення точності та ефективності облікової системи.

Етапи аудиту.

Підготовчий етап. Зібрано інформацію про підприємство (облікова політика, структура витрат, внутрішній контроль). Проаналізовано попередні звіти аудиту та фінансові показники. Ідентифіковано зони ризику, такі як: матеріальні витрати, які становлять найбільшу частку собівартості.

Основний етап. Проведено перевірку прямих витрат, вивчили накладні на закупівлю сировини. Порівняли обсягів закупівель із даними виробництва. Також було проведено перевірку накладних витрат, проаналізовано рахунки адміністративних витрат (91), витрат на збут (93). Оцінили точність калькуляцій собівартості, перевірено методи розподілу постійних та змінних витрат. Проведено факторний аналіз підчас якого визначили вплив змін у матеріальних витратах, зарплаті, амортизації та інших витратах.

Заключний етап. Підготовлено звіт з висновками та рекомендаціями. Обговорено результати із керівництвом підприємства.

Аудитор перевірки фінансової діяльності організації для підтвердження її відповідності законодавству та фінансовим стандартам. Ця процедура фактично охоплює такі аспекти:

Було перевірено аудитором наступні документи:

1. Фінансова звітність: Баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал.
2. Бухгалтерський облік: Журнали операцій, первинні документи (рахунки, акти виконаних робіт, накладні тощо), реєстри бухгалтерського обліку.

3. Податковий облік: Декларації з ПДВ, податку на прибуток, ЄСВ, ПДФО тощо.

4. Юридичні документи: Установчі документи (статут, реєстраційні свідоцтва), контракти, угоди, внутрішні розпорядження, положення.

5. Інвентаризація активів і зобов'язань: Матеріальні активи, кредиторська та дебіторська заборгованість.

Послідовність проведення перевірки:

1. Попередній аналіз: Ознайомлення з діяльністю компанії, аналіз ризиків, підготовка плану аудиту.

2. Перевірка документів: Оцінка облікової політики, перевірка відповідності звітності бухгалтерським стандартам, вибірковий аналіз первинних документів.

3. Процедура контролю: Аналіз внутрішнього контролю, перевірка проведення інвентаризації.

4. Формування висновків: Аналіз помилок та ризиків, підготовка аудиторського звіту.

На що була звернута увага аудитора:

1. Відповідність стандартам: Міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) або національним.

2. Повнота та достовірність даних: Чи відображають документи всі господарські операції.

3. Податкові ризики: Чи правильно розраховані та сплачені дані.

4. Санкції або порушення: Ризик штрафів або інших юридичних наслідків.

5. Фінансова стабільність компанії: Чи є ознаки банкрутства, шахрайства чи зловживання.

Використані методи аудиту.

Вибірковий аналіз. Перевірка вибірових операцій для оцінки достовірності облікових записів.

Аналітичні процедури. Порівняння витрат між роками.

Порівняння нормативів. Оцінка відповідності фактичних витрат встановленим нормативам.

Перехресна перевірка. Порівняння даних фінансової звітності з первинними документами.

Практична апробація аудиту.

Перевірені документи та реєстри: Первинні документи (накладні, акти виконаних робіт, платіжні доручення). Реєстри (головна книга, оборотно-сальдові відомості). Аналітичні таблиці (Відомості розподілу накладних витрат).

Результати перевірки. Невідповідність кількості закупленої сировини та обсягів виробництва через відсутність актуальних даних про запаси. Завищення витрат на транспортування (можливість оптимізації логістики).

Облік амортизації не відповідає поточній ринковій вартості основних засобів через відсутність переоцінки.

Збільшення витрат на адміністрацію через непланове зростання обсягів послуг, не пов'язаних безпосередньо з виробництвом.

Рекомендації.

Впровадження системи внутрішнього аудиту. Розробити чіткий графік інвентаризації запасів. Регулярно перевіряти калькуляції собівартості.

Оновлення основних засобів. Переоцінка основних засобів відповідно до МСБО 16. Інвестиції у нове обладнання для зниження витрат на ремонт.

Оптимізація витрат на логістику. Залучення альтернативних постачальників для зменшення витрат. Використання програм управління транспортом.

Використання інформаційних технологій. Автоматизація обліку витрат та накладних витрат. Інтеграція даних про запаси та їх автоматична оцінка.

Організаційна модель аудиту. Найкраще її розглянути з допомогою схеми рисунок 3.1

Етап 1: Підготовка до аудиту	 Визначення цілей аудиту: Перевірка достовірності та законності відображення витрат, оцінка відповідності витрат нормативним документам та обліковій політиці. Аналіз документів попередніх періодів: Фінансова звітність за попередні роки, дані управлінського обліку, бюджет підприємства. Визначення ризиків: Ідентифікація областей із високою ймовірністю помилок або шахрайства, аналіз структури витрат для виявлення аномалій.
Етап 2: Оцінка системи внутрішнього контролю	 Аналіз процедур внутрішнього контролю: Як ведеться облік витрат, хто затверджує витрати, які процедури перевірки витрат діють на підприємстві. Тестування контролю: Вибіркове тестування операцій, перевірка виконання посадових інструкцій та політик витрат. Документування недоліків: Фіксація виявлених порушень, формулювання рекомендацій щодо вдосконалення контролю.
Етап 3: Збір та аналіз аудиторських доказів	 Аналітичні процедури: Порівняння витрат поточного періоду з попереднім; оцінка відхилень від бюджету; виявлення нестандартних витрат (понаднормативні витрати, повторювані відхилення). Деталізація витрат за категоріями: Собівартість реалізованої продукції; адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати. Перевірка документального підтвердження витрат: Первинні документи (накладні, рахунки, акти виконаних робіт); договори з контрагентами; банківські виписки. Перевірка правильності віднесення витрат: На відповідні статті витрат; на відповідні періоди.
Етап 4: Тестування операцій та процедур	 Вибіркове тестування: Аналіз окремих витрат на відповідність політикам підприємства; перевірка правомірності та раціональності витрат. Порівняльний аналіз: Співвідношення витрат із доходами; оцінка рентабельності витрат. Аналіз ключових показників ефективності (КПІ): Питомі витрати на одиницю продукції; рентабельність витрат.
Етап 5: Узагальнення результатів	 Формулювання висновків: Визначення рівня достовірності облікових даних; оцінка ефективності витратної політики. Розробка рекомендацій: Для зменшення зайвих витрат; для підвищення ефективності обліку. Підготовка звіту: Аудиторський висновок; додатки з розрахунками та графіками.
Етап 6: Моніторинг виконання рекомендацій	 Контроль впровадження рекомендацій: Перевірка впровадження вдосконалень у політиці витрат. Повторна перевірка (за необхідності)

Рис.3.1. Схема проведення аудиту витрат ТДВ «Яготинський маслозавод»

Розглянемо план проведення аудиту витрат ТДВ «Яготинського маслозаводу»:

1. **Мета аудиту:** Перевірити достовірність, повноту та правомірність відображення витрат у фінансовій звітності, виявити можливості відхилення та ризики.

2. **Об'єкти аудиту:** Собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати.

3. **Основні процедури:** Перевірка повноти обліку витрат (перевірка журналів, накладних, договорів), аналіз відповідності витрат чинним нормативним

актам, порівняння фактичних показників із плановими (бюджет), перевірка правильності розподілу витрат між періодами, оцінка зв'язку витрат із доходами (рентабельність).

4. Графік проведення аудиту:

День 1-2: Планування, збір основної інформації.

День 3-5: Аналіз внутрішнього контролю.

День 6-9: Деталізація витрат (собівартість, адміністративні витрати, витрати на збут).

День 10-11: Аналітична оцінка витрат, виявлення відхилень.

День 12-13: Формування звіту за результатами перевірки.

5. Результат: Аудиторський звіт із висновками та рекомендаціями, план дій для усунення виявлених порушень та підвищення ефективності контролю витрат.

Підчас проведення аудиту важливо документально оформити кожен крок. Нижче можна розглянути робочу програму аудиту таблиця 3.1.

Таблиця 3.1

Робоча програма аудиту собівартості продукції

Етап перевірки	Опис завдання	Термін виконання
1. Підготовчий етап		
Збір інформації про облікову політику	Перегляд документів, що регулюють облік витрат на підприємстві	2 дні
Аналіз фінансових звітів	Перевірка звіту про фінансові результати та балансу	1 день
Ідентифікація зон ризику	Визначення найбільш проблемних ділянок (матеріальні витрати, амортизація тощо)	1 день
2. Основний етап		
Перевірка накладних на сировину	Вибірковий аналіз документів на закупівлю сировини	3 дні
Аналіз калькуляційних карток	Оцінка коректності розподілу витрат на одиницю продукції	2 дні
Перевірка накладних витрат	Перевірка записів рахунків 91, 93	2 дні
Факторний аналіз	Оцінка впливу змін витрат на загальну собівартість	2 дні
3. Заклучний етап		
Узагальнення висновків	Підготовка звіту з рекомендаціями	2 дні
Обговорення з керівництвом	Презентація результатів аудиту	1 день

Розглянемо **робочий список документів аудитора** для проведення аудиту собівартості на ТДВ «Яготинський маслозавод»:

Планування аудиту:

1. Лист-зобов'язання про проведення аудиту собівартості;
2. Лист-підтвердження умов аудиту від ТДВ «Яготинський маслозавод»;
3. План аудиту собівартості продукції заводу;
4. Програма аудиторських процедур із фокусом на оцінку собівартості;
5. Аналіз ризиків, пов'язаних із розрахунком собівартості;
6. Перелік основних контактних осіб, відповідальних за облік витрат і виробництво.

Документи підприємства щодо собівартості:

1. Нормативні документи з калькуляції собівартості продукції (молочних виробів);
2. Внутрішні положення про формування собівартості;
3. Перелік продукції та калькуляції собівартості основних видів продукції;
4. Операційні бюджети та кошториси на виробництво;
5. Дані щодо витрат на виробництво (прямі та накладні витрати).

Бухгалтерська документація:

1. Журнали-ордери і Головна книга за рахунками:
23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут».
2. Відомості обліку витрат на виробництво та калькуляції.
3. Облікові записи щодо прямих матеріалів, праці та накладних витрат.
4. Документація щодо амортизації обладнання, задіяного у виробництві.
5. Банківські виписки та розрахунки із постачальниками сировини.

Первинна документація:

1. Накладні на придбання сировини (молока, вершків, інших інгредієнтів).
2. Табелі обліку робочого часу працівників виробництва.
3. Відомості нарахування заробітної плати виробничого персоналу.
4. Акти списання сировини і матеріалів.

5. Відомості складу готової продукції та напівфабрикатів.

Аналітичні документи:

1. Звіти про рух сировини, матеріалів та готової продукції.
2. Порівняння фактичної собівартості з плановими показниками.
3. Оцінка відхилень у витратах за рахунками.
4. Документи щодо розподілу накладних витрат (методи розподілу).

Робочі документи аудитора:

1. Таблиці та робочі документи для перевірки правильності калькуляції собівартості.
2. Перевірка відповідності облікової політики національним стандартам.
3. Аналіз ефективності використання сировини і ресурсів.
4. Робочі документи щодо оцінки відповідності собівартості ринковим умовам.

Додаткові документи:

1. Протоколи виробничих нарад та інші внутрішні звіти підприємства.
2. Дані інвентаризації незавершеного виробництва.
3. Висновки внутрішнього аудиту (якщо є).
4. Переписка із постачальниками або клієнтами щодо коригування витрат.

Результати аудиту:

1. Висновки аудитора щодо відповідності обліку собівартості стандартам.
2. Рекомендації для підвищення точності калькуляції собівартості.
3. Аудиторський звіт для керівництва ТДВ «Яготинський маслозавод».
4. Лист керівництву про виявлені недоліки.

3.3. Напрями удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів аудиту собівартості продукції

Аудит собівартості продукції харчової промисловості є ключовим інструментом забезпечення ефективного управління витратами підприємства. Для вдосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів аудиту собівартості продукції на ТДВ «Яготинський маслозавод» можна запропонувати такі напрями:

Удосконалення системи бухгалтерського обліку.

Автоматизація облікових процесів, впровадження сучасних ERP-систем (наприклад, BAS, 1С) для інтеграції облікових, виробничих і фінансових даних, застосування спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу собівартості, яке дозволить розраховувати витрати в реальному часі.

Декомпозиція витрат, деталізація витрат за центрами відповідальності та продуктами дозволить чіткіше визначати, які саме сегменти виробництва є найбільш витратними, виділення змінних і постійних витрат для більш точного аналізу.

Вдосконалення класифікації витрат, удосконалення методики класифікації витрат за видами діяльності (ABC-костинг) дозволить розраховувати собівартість продукції з урахуванням реального споживання ресурсів.

Оптимізація аналітичної функції.

Використання сучасних методів аналізу, метод варіаційного аналізу для оцінки впливу змін окремих чинників (цін на сировину, витрат на енергію) на загальну собівартість продукції, SWOT-аналіз для визначення сильних і слабких сторін обліково-аналітичного процесу.

Застосування інструментів Big Data, використання великих даних для аналізу ринкових трендів, сезонних коливань цін на сировину та енергоносії, прогнозування собівартості з урахуванням змін макроекономічних показників.

Побудова системи показників ефективності, ведення KPIs для аналізу витрат: витрати на одиницю продукції, рентабельність по кожній товарній групі, відсоток відходів і втрат у виробництві, розробка інтерактивних дашбордів для візуалізації основних аналітичних показників.

Удосконалення контрольних процедур.

Розробка чітких процедур внутрішнього контролю. Регулярний моніторинг відхилень від нормативної собівартості, впровадження політики подвійної перевірки для облікових даних, які мають критичне значення для аналізу витрат.

Аудит витрат у реальному часі. Впровадження програмних рішень, які дозволяють проводити аудит витрат паралельно з виробничим процесом,

періодичні аудиторські перевірки собівартості з метою виявлення прихованих резервів економії.

Використання аутсорсингу. Залучення зовнішніх аудиторів для періодичної перевірки обліково-аналітичної системи з метою підвищення прозорості та об'єктивності.

Залучення сучасних підходів до управління собівартістю. Lean-менеджмент, впровадження принципів ощадливого виробництва для мінімізації втрат (відходів сировини, енергоносіїв, часу). Аналіз «вузьких місць» у виробничому процесі, які можуть підвищувати витрати.

Стандартизація виробничих процесів. Розробка стандартів витрат ресурсів для кожного виду продукції з урахуванням оптимальних параметрів.

Управління ризиками. Ідентифікація ризиків зростання собівартості через зовнішні фактори (зміни цін на сировину, енергоресурси). Розробка плану заходів для мінімізації цих ризиків.

Навчання персоналу. Проведення регулярних тренінгів для бухгалтерів, аналітиків та аудиторів з метою ознайомлення з сучасними методами аналізу та управління собівартістю. Створення системи мотивації персоналу для підвищення ефективності обліково-аналітичної роботи. Удосконалення обліково-аналітичних та контрольних аспектів аудиту собівартості продукції на ТДВ «Яготинський маслозавод» сприятиме зменшенню витрат, підвищенню рентабельності та конкурентоспроможності підприємства. Застосування сучасних підходів до обліку, аналізу та контролю є необхідною умовою для стійкого розвитку підприємства в умовах динамічного ринку.

Висновки до розділу III

Значення аудиту собівартості продукції. Аудит собівартості продукції є критично важливим для підприємств харчової промисловості, оскільки він сприяє забезпеченню контролю за витратами, підвищенню ефективності виробництва, поліпшенню фінансової звітності та дотриманню стандартів якості. Ця перевірка

допомагає виявляти приховані резерви, оптимізувати витрати та підтримувати конкурентоспроможність.

Особливості аудиту в харчовій промисловості. Аудит собівартості продукції харчової промисловості має низку специфічних аспектів, таких як залежність витрат від якості сировини, сезонність виробництва, високі вимоги до безпеки продукції та швидкопсувний характер продуктів. Ці особливості вимагають ретельного аналізу витрат і використання сучасних інструментів аудиту.

Етапи аудиту. Аудит собівартості продукції включає кілька послідовних етапів:

Підготовчий етап, який передбачає аналіз облікової політики та ідентифікацію зон ризику.

Основний етап, що охоплює перевірку первинної документації, правильності класифікації витрат і їх розподілу.

Заключний етап, на якому формуються висновки та рекомендації для вдосконалення облікових процесів і оптимізації витрат.

Методи аудиту. Для аудиту собівартості використовуються такі методи: аналітичні процедури, документальна перевірка, спостереження за виробничими процесами, перехресна перевірка даних і факторний аналіз. Застосування цих методів дозволяє виявляти неточності в обліку та можливі порушення.

Результати перевірки. Основними проблемами, виявленими під час аудиту на ТДВ «Яготинський маслозавод», є:

- Невідповідність обсягів закупівлі сировини та її використання.
- Завищені витрати на логістику та адміністративні витрати.
- Відсутність переоцінки основних засобів, що впливає на точність обліку амортизації.

Рекомендації для вдосконалення. Для вдосконалення обліково-аналітичної та контрольної систем підприємства пропонується:

- Впровадження ERP-систем для автоматизації облікових процесів.
- Розробка системи внутрішнього аудиту та проведення регулярних перевірок.

- Застосування сучасних методів класифікації витрат, таких як ABC-костинг.
- Оптимізація витрат на логістику через детальніший аналіз і вибір економічно ефективних постачальників.
- Проведення навчання персоналу щодо сучасних методів управління витратами.

Використання інформаційних технологій. Автоматизація обліково-аналітичних процесів із використанням програмного забезпечення (наприклад, 1С, BAS) дозволить підвищити точність обліку та знизити ризик помилок. Інтеграція даних про запаси та витрати в єдину систему сприятиме своєчасному аналізу та оперативному прийняттю управлінських рішень.

Аудит собівартості продукції на ТДВ «Яготинський маслозавод» є ефективним інструментом для підвищення прозорості облікових процесів і зниження витрат. Впровадження запропонованих заходів сприятиме підвищенню фінансової стабільності, оптимізації витрат та забезпеченню конкурентних переваг підприємства.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Кваліфікаційна робота присвячена комплексному дослідженню методології обліку, аналізу та аудиту собівартості продукції в харчовій промисловості. Це питання є надзвичайно актуальним, оскільки собівартість продукції здійснює ключову роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства, визначені його ціновою політикою та забезпечення рентабельності. У роботі представлено повний аналіз сучасного стану, проблема можливостей удосконалення цієї сфери.

У дослідженні обґрунтовано важливість собівартості як економічного показника, що за рахунок витрат матеріалізованої та живої праці. Автор наголошує на тому, що правильний облік та аналіз витрат допомагають підприємствам не тільки оптимізувати свою діяльність, але й відповідати жорстким секторним стандартам якості та безпеки продукції.

Практична частина роботи зосереджена на прикладі ТДВ «Яготинський маслозавод», яке є провідним підприємством молокопереробної галузі України. У дослідженні детально представлено організацію обліку витрат, документообіг, а також впровадження сучасних автоматизованих систем обліку. також, зроблено акцент на необхідності автоматизації обліку витрат та аналізу собівартості за допомогою програмного забезпечення, як-от MASTER. такі системи забезпечують оперативний доступ до даних, точність у розрахунках та підвищують ефективність управління.

Методологія роботи включає застосування теоретичного, емпіричного, статистичного та факторного аналізу, що дозволяє оцінити як внутрішні, так і зовнішні фактори, що впливають на собівартість. У роботі вперше розроблено рекомендації щодо вдосконалення політики обліку, аналізу та аудиту собівартості з урахуванням гармонізації національних стандартів обліку з міжнародними.

Ключовими результатами дослідження є:

Теоретична основа: розкрита економічна сутність собівартості та її роль у фінансовій стабільності підприємств.

Практичні аспекти: надано рекомендації для вдосконалення облікової політики, зокрема щодо класифікації витрат, автоматизації процесів та впровадження електронного документообігу.

Аналітичні результати: розроблено моделі аналізу собівартості з використанням сучасних технологій, таких як ERP-системи, BI та Big Data.

Інновації: пропонуємо впровадження інтегрованих інформаційних систем, які не дозволяють проводити оперативний контроль витрат та забезпечують прозорість фінансової звітності.

Робота демонструє високий рівень теоретичного обґрунтування та практичної значущості. Впровадження запропонованих рекомендацій щодо сприяння зниженню витрат, підвищенню рентабельності підприємств харчової промисловості та їх адаптації до динамічних ринкових умов. Таким чином, дослідження робить вагомий внесок у вдосконалення управління витратами та забезпечення стабільного розвитку галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сайт Вікіпедія - вільна енциклопедія: Собівартість продукції. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Сайт Вікіпедія - вільна енциклопедія: Емпіричні дослідження. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Сайт Вікіпедія - вільна енциклопедія: Порівняльний аналіз. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: підручник для студентів спеціальності 7.050.106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська ; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 2-е вид., перероб. і доп. – Житомир : Рута, 2002. – 165с.
5. В.В. Сопка. Удосконалення системи управління витратами на підприємствах. Науковий вісник НЛТУ України. 2008. С. 341
6. Завгородній В.П. Бухгалтерський учет в Украине : учебнопрактическое пособие / В.П. Завгородній. – 4-е изд., перераб. и доп. – К. : А.С.К., 1999. – 864 с.
7. Манілич М.І. Собівартість продукції: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / М.І. Манилич, О.В. Миронюк. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/ZnpEn/2012_8/01SPTA.pdf.
8. Пархоменко В.М. Собівартість і фінансові результати у податковому законодавстві // Бухгалтерський облік і аудит. 1996. № 4. С. 2-6.
9. Г.Г. Осадча, к.е.н., доцент, кафедра обліку і аудиту, Національний університет харчових технологій Облік і фінанси АПК: Собівартість: аспекти бухгалтерського, податкового та управлінського обліку. [Освітній портал]. - Режим доступу: <https://magazine.faaf.org.ua>
10. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за №27/4248.
11. Сайт Верховна Рада України: Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

12. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 року № 246. Зареєстроване в Міністерстві юстиції України 2.11.1999 р. за № 751/4044 В редакції станом на 21.05.2013 р.
13. Сайт Верховна Рада України: Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
14. Ліга Закон 360: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 Запаси. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net>
15. Гришин А.С. Собівартість продукції та шляхи її зниження на підприємстві / А.С. Гришин. - М. - 2017. - 46 с.
16. Фаріон В. Собівартість як економічна категорія та особливості її формування на підприємствах спиртової галузі / В. Фаріон // Економічний аналіз : зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2010. – Вип. 6. – С. 159-162.
17. Ліга Закон 360: Первинний документ: роль в обліку та вимоги до оформлення. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net>
18. Ліга Закон 360: Собівартість продукції: загальновиробничі витрати. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document>
19. Сайт Вікіпедія - вільна енциклопедія: Облікова політика. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
20. Сайт Бібліотека економіста: Облік видів економічної діяльності. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://library.if.ua/book>
21. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій № 291 від 30.11.99 р.
22. Сайт Вікіпедія - вільна енциклопедія: Інформаційні технології. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
23. Офіційний сайт ТДВ «Яготинський маслозавод». - Режим доступу: <https://milkalliance.com.ua>

24. Гарасим П.М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс фінансового обліку : навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 566 с.
25. Сайт Вікіпедія - вільна енциклопедія: Облікова політика. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
26. Закон України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність” [Електронний ресурс]: від 21.12.2017 № 2258-VIII //Верховна Рада України. : офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

ДОДАТКИ

Постачальник: ТДВ "Яготинський маслозавод"
08703, Київська область, м. Київ, вул. Яготин, вул. Заводська, 1
ЄДРПОУ 1234567890
р/р 123456789012345678901234567 в АТ "Укргазбанк"
МФО 320478 ІПН 9876543210
тел.: (044)-555-55-55

Одержувач: Микита Микитенко
ФОП Микита Микитенко
вул. Незалежності 298
м. Житомир 88888
Житомирська область
Україна
тел. (022)-222-22-222

Платник: той самий

Замовлення: №26 від 18.11.2023 року

**Видаткова накладна №26
від 18.11.2023 року**

№	Товар/Послуга	Од. вим.	К-сть	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	Молоко пастеризоване 2,5%	л	100	25,00	2500,00
2	Масло вершкове "Селянське" 72%	кг	50	200,00	10000,00
3	Сир кисломолочний 9%	кг	30	120,00	3600,00
4	Сметана 20%	кг	20	150,00	3000,00
Разом					19100,00
Доставка					1000,00
пдв					4020,00
Всього					24120,00

Всього на суму: 24120,00

пдв: 4020,00

Видав(-ла) _____

ОПЛАЧЕНО
John Doe
завскладом Петраш О. А.

Отримав(-ла) _____

Додаток Б

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
13 грудня 2022 року N 431

ТДВ «Яготинський маслозавод»
(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний

код ЄДРПОУ 1234567890

ЗАТВЕРДЖУЮ
Генеральний директор
(посада)
(СІРЕНКО) Олександр СІРЕНКО
(підпис, власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

17 листопада 2023 року

Лімітно-забірна картка № 3

з 01 листопада до 30 листопада 20 23 р.

Матеріально відповідальна особа	Одержувач

Матеріальні цінності	Найменування або однорідна група (вид)	Молоко								Тара	
	Номенклатурний номер*										
	Одиниця виміру	л								Сума до видачі	
	Кількість	1000									
	Вартість за одиницю	10									
	Сума	10000,00									
Ліміт											
№ з/п	Дата	Відпущено	Залишок ліміту	Відпущено	Залишок ліміту	Відпущено	Залишок ліміту	Тара, що оплачується	Підпис	Повернення	
1	02.11.2023	200	800								
2	10.11.2023	300	500	100	400						
3	28.11.2023	400	0								

Ліміт встановив

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Здав

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Прийняв

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ТДВ "Яготинський маслозавод"

(назва установи)

Ідентифікаційний

код ЄДРПОУ

1234567890

Типова форма N 3-2

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Державного казначейства України
від 18 грудня 2000 р. N 130

ЗАТВЕРДЖУЮ

(підпис керівника установи)

" " 200_р.

Номенклатурний номер	Основний рахунок	Кореспондентський рахунок

Акт списання N 26

"11" листопада 2023 р. комісія, призначена наказом по установі (організації) від "03" січня 2023 р. N 12-п у складі:

(посада, прізвище, і., б. голови та кожного члена комісії)

здійснила перевірку матеріалів, що зробилися непридатними, та встановила, що описані нижче цінності підлягають списанню та вилученню з обліку:

N з/п	Номенклатурний номер	Найменування та опис (марка, гатунок і т. д.)	Одиниця виміру	Кількість	Ціна за одиницю	Сума	Строк перебування в експлуатації	Підстава непридатності
1		Молоко пастеризоване 2,5%	літр	100	25,00	2500,00		Використано у цілях виробництва
2		Масло вершкове "Селянське" 72%	кілограм	50	200,00	10000,00		Використано у цілях виробництва
3		Сир кисломолочний 9%	кілограм	30	120,00	3600,00		Використано у цілях виробництва
4		Сметана 20%	кілограм	20	150,00	3000,00		Використано у цілях виробництва

Усього за цим актом списано сто літрів та сто кілограм
(кількість літерами)предметів на загальну суму Дев'ятнадцять тисяч сто грн. 00 коп.
(літерами)

Окремі зауваження комісії _____

Голова комісії

Члени комісії

"11" листопада 2023 р.

ЗАМОВНИК:
ТДВ «Яготинський маслозавод»
ЄДРПОУ 1234567890
р/р: 123456789012345678901234567 в АТ
"Укргазбанк"
МФО: 320478
ПІН: 9876543210

ВИКОНАВЕЦЬ:
ФОП Дзюм Василь Вікторович
м. Чернігів, вул. Проспект Перемоги, 32
ЄДРПОУ 1234567890
р/р 26205123456789 у АКБ "Приватбанк".

АКТ
приймання виконаних робіт

м. Яготин

09.10.2023 р.

Ми, що нижче підписалися, Виконавець з однієї сторони та представник Замовника, проректор з господарської частини Никшпорець Федір Іванович, з іншої сторони, склали цей акт про те, що Виконавцем були проведені такі роботи за договором № 123-25/1 від 02.10.2023 р.

Короткий опис виконаних робіт:

1. Виконавцем установлені металопластикові конструкції з наступними характеристиками в ауд. № 210 1-го корпусу Зразкової бюджетної установи:

Предмет будівельно-монтажних робіт	Кількість	Профіль	Склопакет	Фурнітура
Металопластикові конструкції	2	Rehau Euro 70	2-камерний	Масо

2. Виконавцем були встановлені:
 - підвіконня;
 - відливи;
 - козирки;
 - москітна сітка.
3. Виконавцем було виконано прибирання будівельних відходів та іншого сміття, що є наслідком проведених будівельно-монтажних робіт.

Загальна вартість робіт за договором становить: 1200 грн. (тисяча двісті гривень, нуль копійок)

Сторони претензій одна до одної не мають.

Замовник:
Никшпорець

Виконавець:
Дзюм

ТДВ "Яготинський маслозавод"

Звіт про виконання виробничих завдань

Дата: 18.11.2023

Період звіту: 01.11.2023 - 15.11.2023

Планові та фактичні показники виробництва

№	Назва продукції	Одиниця виміру	Плановий обсяг виробництва	Фактичний обсяг виробництва	Відхилення (+/-)	Виконання плану (%)
1	Молоко пастеризоване 2,5%	літр	50,000	48,500	-1,500	97%
2	Масло вершкове "Селянське" 72%	кг	10,000	10,200	+200	102%
3	Сир кисломолочний 9%	кг	5,000	4,800	-200	96%
4	Сметана 20%	кг	7,000	7,500	+500	107%

Підсумки

1. **Загальний плановий обсяг виробництва:**
72,000 одиниць продукції.
2. **Загальний фактичний обсяг виробництва:**
71,000 одиниць продукції.
3. **Середнє виконання плану:**
98.6%

Аналіз відхилень

1. **Молоко пастеризоване 2,5%:** Невиконання плану (-1,500 л) спричинено технічними несправностями обладнання на одній із ліній.
2. **Масло вершкове:** Перевиконання (+200 кг) завдяки оптимізації процесу пакування.
3. **Сир кисломолочний:** Невелике відхилення (-200 кг) через дефіцит сировини.
4. **Сметана 20%:** Перевиконання (+500 кг) завдяки підвищеному попиту в період звіту.

Рекомендації для покращення виробничих показників

1. **Технічне обслуговування:** Провести ремонт і налагодження лінії виробництва молока.
2. **Закупівля сировини:** Забезпечити достатній запас сировини для виробництва кисломолочного сиру.
3. **Маркетингові заходи:** Врахувати сезонні коливання попиту на продукцію та коригувати план виробництва відповідно.

Склав:
(посада, П.І.Б.)

Затвердив:
(посада, П.І.Б.)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Звітний вплив до фінансової звітності"

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"**
Територія **КИЇВСЬКА**
Організаційно-правова форма господарювання **Товариство з додатковою відповідальністю**
Вид економічної діяльності **Перероблення молока, виробництво масла та сиру**
Середня кількість працівників **2 900**
Адреса, телефон **вулиця Шевченка, буд. 213, м. ЯГОТИН, ЯГОТИНСЬКИЙ РАЙОН, КИЇВСЬКА обл., 07700**
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити пошачку "v" у відповідній клітинці):
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2023	01	01
00446003		
за КАТОТТГ 1		
UA32040210010094429		
за КОПФГ		
250		
за КВЕД		
10.51		

55663

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 901	1 528
первісна вартість	1001	11 532	11 581
накопичена амортизація	1002	8 631	10 053
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	417 251	390 541
первісна вартість	1011	773 761	811 917
знос	1012	356 510	421 376
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	936	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	11 491	32 020
Усього за розділом I	1095	432 579	424 089
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	165 657	165 465
виробничі запаси	1101	75 361	117 522
незавершене виробництво	1102	6 854	6 581
готова продукція	1103	80 394	37 927
товари	1104	3 048	3 435
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	425 104	592 908
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 229	11 642
з бюджетом	1135	1 967	12 613
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	24	56
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	495 782	806 529
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	9 330	2 977
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	31 692	7 818
готівка	1166	2	4
рахунки в банках	1167	31 690	7 814
Витрати майбутніх періодів	1170	377	452
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незаробленок грошей	1183	-	-
інших справових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	3 879	4 470
Усього за розділом II	1195	1 143 041	1 484 930
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1300	-	-
Баланс	1300	1 574 620	2 029 019

Пасив	Код розрах.	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
особистий дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (зисковий збиток)	1420	524 076	679 715
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	529 401	685 040
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пайові зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	41 870	27 913
Інші довгострокові зобов'язання	1515	205 794	225 982
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат впродовж	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв накопичення викупу	1533	-	-
резерв незаробленок грошей	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Приватний фонд	1545	-	-
Резерв на виплату дивиденду	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	247 574	253 895
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	378 396	366 248
Висхідні відвантаження	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	22 096	21 756
товарів, робіт, послуг	1615	228 624	214 804
розрахункова з бюджетом	1620	2 338	33 616
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	4 681
розрахункова зі страхування	1625	1 715	2 391
розрахункова з оплати праці	1630	6 151	7 979
Поточна кредиторська заборгованість за операціями з цінними паперами	1635	142	641
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 774	1 774
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	131 761	469 228
Поточні забезпечення	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	18 337	24 879
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 311	6 858
Усього за розділом III	1695	797 645	1 090 084
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Насіа партій активів подвійного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1800	1 574 620	2 029 019

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Кодексатор підприємств згідно з чинним законодавством та територіальних громад.

² Визначається в порядку затвердженого національного органам виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Косиченко Сергій Олександрович

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

26.04.23 / [Підпис]

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ	
			2023	01 01
			00446003	
Звіт про фінансові результати (Звіт про суцільний дохід) за Рік 2022 Р.		Форма № 2 Код за ДКУД 1801003		

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 736 091	3 103 661
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 090 847)	(2 784 504)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	645 244	319 157
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	47 017	23 650
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(37 602)	(33 130)
Витрати на збут	2150	(296 742)	(254 742)
Інші операційні витрати	2180	(65 926)	(34 147)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	291 991	20 788
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 745	1 512
Інші доходи	2240	882	58 650
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(116 777)	(87 142)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(57 127)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	177 841	-
збиток	2295	(-)	(63 319)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(22 202)	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	155 639	-
збиток	2355	(-)	(63 319)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	155 639	(63 319)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 634 094	2 237 345
Витрати на оплату праці	2505	195 918	168 573
Відрахування на соціальні заходи	2510	47 339	38 327
Амортизація	2515	75 141	79 243
Інші операційні витрати	2520	200 416	197 946
Разом	2550	3 152 908	2 721 434

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Косаченко Сергій Олександрович

Калій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

28.04.23 / [Signature]

Додаток Ж

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ 2024 01 01 00446003
Територія	Київська	за КАТОТТГ ¹	UA32040210010094429
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51
Середня кількість працівників	² 921		
Адреса, телефон	вулиця Шевченка, буд. 213, м. ЯГОТИН, БОРИСПІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, Київська обл., 07700, Україна	55663	

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2023** р.

Форми №1 Код за ДКУД: 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 528	1 295
первісна вартість	1001	11 581	9 526
накопичена амортизація	1002	10 053	8 231
Незвершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	390 541	415 608
первісна вартість	1011	811 917	898 932
знос	1012	421 376	483 324
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	32 020	30 570
Усього за розділом I	1095	424 089	447 473
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	165 465	192 592
виробничі запаси	1101	117 522	106 103
незвершене виробництво	1102	6 581	9 745
готова продукція	1103	37 927	70 083
товари	1104	3 435	6 661
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахованик	1115	-	-
Виходи одержаві	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	592 908	623 833
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	11 642	25 628
з бюджетом	1135	12 613	14
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	56	68
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	806 529	831 558
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 977	206
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	7 818	41 043
готівка	1166	4	2
рахунки в банках	1167	7 814	41 041
Витрати майбутніх періодів	1170	452	-
Частка перестрахованик у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

резерв збитків або резерв належних виплат	1182	-	-
резерв незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	4 470	2 165
Усього за розділом II	1195	1 604 930	1 717 107
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	2 029 019	2 164 580

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (найовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
смейний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (залежний збиток)	1420	679 715	934 870
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	685 040	940 195
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	27 913	13 957
Інші довгострокові зобов'язання	1515	225 982	225 359
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Призовий фонд	1545	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1895	253 895	239 316
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	366 248	485 430
Векселі видачі	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	21 756	22 609
товари, роботи, послуги	1615	214 804	244 287
розрахунками з бюджетом	1620	33 616	25 101
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 681	6 811
розрахунками зі страхування	1625	2 301	2 721
розрахунками з оплати праці	1630	7 979	9 913
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	641	579
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 774	1 774
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	409 228	154 117
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	24 879	31 639
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 858	6 899
Усього за розділом III	1695	1 090 084	985 069
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Чиста вартість активів незаробленого пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	2 029 019	2 164 580

Керівник
Головний бухгалтер

ПРИЛІПКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Каплій Оксана Олександрівна

1 Коэффициент приведения территориальных единиц та территорий территориальных громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПЕРЕВІРЕНИЙ КОМП'ЮТЕРНОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»
16.04.24. 4 14...

Додаток 3

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2024	01	01
			00446003		
			Форма № 2 Код за ДКУД 1801003		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2023 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 857 266	3 736 091
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 979 309)	(3 090 847)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	877 957	645 244
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	19 109	47 017
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(44 464)	(37 602)
Витрати на збут	2150	(367 149)	(296 742)
Інші операційні витрати	2180	(41 416)	(65 926)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	444 037	291 991
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 836	1 745
Інші доходи	2240	1 390	882
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(138 408)	(116 777)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	308 855	177 841
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(53 695)	(22 202)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	255 160	155 639
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	255 160	155 639

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 246 084	2 634 094
Витрати на оплату праці	2505	249 790	195 918
Відрахування на соціальні заходи	2510	52 222	47 339
Амортизація	2515	73 423	75 141
Інші операційні витрати	2520	288 693	200 416
Разом	2550	3 910 212	3 152 908

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

ПРИЛІПКО ГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кров Україна»

ТОВАРИСТВО ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»
(ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»)

Код ЄДРПОУ 00446003

НАКАЗ

26.12.2023

Київ

№ 127

**Про затвердження
облікової політики**

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про облікову політику разом із додатками та ввести його в дію з 1 січня 2024 року.
2. Інспектору з кадрів ознайомити (під особистий підпис) зі змістом цього наказу всіх посадових осіб та працівників, які причетні до його виконання.
3. Контроль за виконанням Положення про облікову політику покласти на головного бухгалтера підприємства.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишити за собою.

Генеральний директор

Сіренко

Олександр СІРЕНКО

З наказом ознайомлені:

Заступник генерального директора

Щуренко Олег ЩУРЕНКО

26.12.2023

Головний бухгалтер

Сахно Тетяна САХНО

26.12.2023

Бухгалтер

Кислуха Алла КИСЛУХА

26.12.2023

Додаток до
наказу від 26.12.2023 № 127

ПОЛОЖЕННЯ
про облікову політику Товариства з додатковою відповідальністю
«Яготинський маслозавод»

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV, наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» від 30.11.1999 № 291, а також з метою дотримання підприємством єдиної методики відображення господарських

операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод» (далі — Підприємство) застосовує такі положення.

1. Організація бухгалтерського обліку

1.1. Відображати господарські операції в бухгалтерському обліку і складати фінансову звітність відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

1.2. Застосовувати на Підприємстві журнально-ордерну систему обліку з використанням програмного комплексу.

1.3. Встановити таку форму організації бухгалтерського обліку: бухгалтерський облік веде бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером.

1.4. Облік активів і зобов'язань вести окремо за такими видами діяльності:

- реалізація товарів, робіт, послуг що оподатковуються ПДВ за ставкою 20%;
- реалізація товарів, робіт, послуг за якими передбачене звільнення від оподаткування ПДВ.

2. Повноваження на підпис документів

2.1. Право першого підпису на банківських, касових та розрахунково-платіжних документах має генеральний директор.

2.2. Головний бухгалтер має право другого підпису.

2.3. На час відсутності генерального директора право першого підпису має заступник генерального директора.

2.4. На час відсутності головного бухгалтера право другого підпису надають бухгалтерові за письмовим наказом (розпорядженням) генерального директора.

2.5. Під час відсутності на робочому місці з поважних причин головного бухгалтера його обов'язки, відповідальність і права покладають на бухгалтера письмовим наказом (розпорядженням) генерального директора.

2.6. Право підпису окремих документів може надавати генеральний директор за письмовим наказом (розпорядженням).

3. Документообіг

3.1. Застосовувати Графік документообігу (додаток 1).

3.2. Отримувати і видавати матеріальні цінності мають право особи, наведені у Переліку (додаток 2).

3.3. До дати затвердження відповідними органами окремих форм первинних документів застосовувати форми, затвержені Підприємством (додаток 3).

3.4. Для відображення операцій у разі відсутності первинних документів на дату балансу застосовувати внутрішній акт (додаток 4).

3.5. Первинні та зведені облікові документи складати у паперовій або в електронній формі.

4. Інвентаризація

4.1. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань за письмовим наказом (розпорядженням) генерального директора, якщо інше не передбачено законом.

4.2. Затвердити склад постійно діючої інвентаризаційної комісії:

Голова комісії — заступник генерального директора.

Члени комісії: Головний бухгалтер;

Бухгалтер;

Головний інженер;
Інженер з охорони праці.

4.3. Проводити повну інвентаризацію основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків з перевіркою їх фактичної наявності та документального підтвердження станом на «01» листопада відповідного року.

5. Оцінка

5.1. Проводити переоцінку основних засобів і нематеріальних активів на дату балансу, якщо залишкова вартість відхиляється від їх справедливої вартості на дату балансу понад 10 %.

5.2. Суму дооцінки необоротних активів зараховувати до нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) під час вибуття переоцінених необоротних активів;

5.3. Покласти на інвентаризаційну комісію обов'язки приймання, списання, оцінки активів і зобов'язань.

5.4. Залучати для проведення оцінки окремих об'єктів активів суб'єктів оціночної діяльності за письмовим наказом (розпорядженням) генерального директора.

6. Бухгалтерський облік

6.1. Вести бухгалтерський облік відповідно до Робочого плану рахунків (додаток 5).

6.2. Для обліку витрат застосовувати рахунки класу 9 «Витрат діяльності».

6.3. Встановити тривалість операційного циклу для виробництва продукції — один календарний місяць.

6.4. Ступінь завершеності операції з надання послуг (виконання робіт) оцінювати шляхом вивчення виконаної роботи.

6.5. Встановити на Підприємстві такі показники:

Норми витрат пального (додаток 6);

Норми природного убутку запасів (додаток 7).

6.6. До основних засобів відносити матеріальні необоротні активи, вартість яких перевищує 20 000 грн.

6.7. Визначати строки корисного використання основних засобів і нематеріальних активів з урахуванням відповідних мінімально допустимих строків, встановлених податковим законодавством.

6.8. Амортизацію основних засобів та нематеріальних активів здійснювати прямолінійним методом із застосуванням строків, встановлених для кожного об'єкта основних засобів і нематеріальних активів окремо на підставі письмового наказу (розпорядження) генерального директора.

6.9. Нараховувати амортизацію основних засобів та нематеріальних активів щомісяця.

6.10. Ліквідаційну вартість об'єктів основних засобів встановлювати окремо на підставі письмового наказу (розпорядження) генерального директора.

6.11. Нараховувати амортизацію малоцінних необоротних матеріальних активів в першому місяці використання об'єкта у сумі 100 відсотків його вартості.

6.12. Факт поліпшення об'єкта основних засобів (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо) встановлює генеральний директор за письмовим наказом (розпорядженням).

6.13. Доручити інвентаризаційній комісії проведення щорічного моніторингу та внесення пропозицій щодо перегляду на кінець звітного року строку корисного використання, ліквідаційної вартості та методу амортизації об'єктів основних засобів у разі зміни очікуваних економічних вигід від їх використання.

6.14. Встановити час для створення кваліфікаційного активу — три місяці.

6.15. Одиницею бухгалтерського обліку запасів визнавати їх найменування.

6.16. Облік транспортно-заготівельних витрат вести на окремому субрахунку.

6.17. У разі вибуття запасів застосовувати метод перших за часом надходжень запасів (ФІФО).

6.18. Величину резерву сумнівних боргів розраховувати за методом абсолютної суми сумнівної заборгованості.

6.19. Створювати резерв забезпечення на виплату відпусток працівникам Підприємства. Величину забезпечення розраховувати шляхом множення фактично нарахованої працівникам заробітної плати на коефіцієнт резервування, який обчислюють як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального річного планового фонду оплати праці;

6.20. Створювати резерв виконання гарантійних зобов'язань у розмірі 1 % від вартості реалізованої продукції;

6.21. Встановити перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (додаток 8).

6.22. Затвердити перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат (додаток 9).

6.23. Застосовувати прямі витрати на оплату праці як базу розподілу змінних і постійних розподілених загальновиробничих витрат;

6.24. У виробництві застосовувати позамовний метод обліку витрат на виробництво та калькулювання виробничої собівартості продукції;

6.25. Встановити межу суттєвості для:

- окремих об'єктів обліку, що належать до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства, — 5% підсумку всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;
- окремих видів доходів і витрат — 3% чистого прибутку (збитку) підприємства;
- зменшення корисності об'єктів основних засобів та нематеріальних активів — відхилення залишкової вартості від їхньої справедливої вартості — 10%;
- визначення подібних активів — різниця між справедливою вартістю об'єктів обміну не має перевищувати 10%;
- статей балансу — 5% підсумку балансу;
- статей звіту про фінансові результати — 5% суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- статей звіту про рух грошових коштів — 5% суми чистого руху грошових коштів від операційної діяльності;
- статей звіту про зміни у власному капіталі — 5% розміру власного капіталу підприємства.

6.26. Звіт про рух грошових коштів складати із застосуванням прямого методу.

6.27. Відображати відстрочені податкові активи і відстрочені податкові зобов'язання у річній фінансовій звітності.

6.28. Розрахунок курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті на дату балансу та дату операції проводити за сумою операції.

6.29. Застосовувати для дисконтування:

- довгострокових зобов'язань ставку відсотка, за якою підприємство може отримати позикові кошти на аналогічних умовах;

- довгострокової дебіторської заборгованості ставку відсотка за депозитами на аналогічних умовах.

6.30. Визначити види сегментів діяльності та їх пріоритетність для підприємства (додаток 10).

6.31. Затвердити перелік пов'язаних сторін (додаток 11).

6.32. Зміни до цього Положення вносить генеральний директор за письмовим наказом (розпорядженням).

Увести в дію цей наказ з 01.01.2024 року

Контроль за виконанням цього Положення покласти на головного бухгалтера.

Інспектору з кадрів ознайомити (під особистий підпис) зі змістом цього наказу всіх посадових осіб та працівників, які причетні до його виконання.

Генеральний директор	<i>Сіренко</i>	Олександр СІРЕНКО
Ознайомлені Заступник генерального директора	<i>Щуренко</i>	Олег ЩУРЕНКО
Головний бухгалтер	<i>Сахно</i>	Тетяна САХНО
Бухгалтер	<i>Кислуха</i>	Алла КИСЛУХА
Головний інженер	<i>Коваленко</i>	Петро КОВАЛЕНКО
Інженер з охорони праці	<i>Іваненко</i>	Олексій ІВАНЕНКО